

Czwartek, 15 września 2022 r.

P9_TA(2022)0325

Sytuacja w zakresie praw podstawowych w Unii Europejskiej w latach 2020–2021

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 15 września 2022 r. w sprawie sytuacji w zakresie praw podstawowych w Unii Europejskiej w latach 2020–2021 (2021/2186(INI))

(2023/C 125/08)

Parlament Europejski,

- uwzględniając Traktat o Unii Europejskiej (TUE), w szczególności jego art. 2, który stanowi, że „Unia opiera się na wartościach poszanowania godności ludzkiej, wolności, demokracji, równości, praworządności i poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości”,
- uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE),
- uwzględniając Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej, w szczególności jej art. 2 ust. 1 oraz art. 20 i 21 (zwaną dalej „Kartą”,
- uwzględniając zalecenie Komisji (UE) 2021/1534 z dnia 16 września 2021 r. w sprawie zapewnienia ochrony i bezpieczeństwa dziennikarzom i innym pracownikom sektora mediów oraz wzmocnienia ich pozycji w Unii Europejskiej ⁽¹⁾,
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 9 grudnia 2021 r. w sprawie bardziej inkluzywnej i bezpiecznej Europy: rozszerzenie wykazu przestępstw UE o nawoływanie do nienawiści i przestępstwa z nienawiści (COM(2021)0777),
- uwzględniając sprawozdanie Komisji z dnia 5 marca 2020 r. pt. „Unia równości: strategia na rzecz równouprawnienia płci na lata 2020–2025” (COM(2020)0152),
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 24 czerwca 2020 r. pt. „Strategia UE w zakresie praw ofiar (2020–2025)” (COM(2020)0258),
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 12 listopada 2020 r. pt. „Unia równości: strategia na rzecz równości osób LGBTIQ na lata 2020–2025” (COM(2020)0698),
- uwzględniając swoją rezolucję z 11 marca 2021 r. w sprawie ogłoszenia UE strefą wolności osób LGBTIQ ⁽²⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z 24 czerwca 2021 r. w sprawie sytuacji w zakresie zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego oraz praw w tej dziedzinie w UE w kontekście zdrowia kobiet ⁽³⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z 8 lipca 2021 r. w sprawie naruszeń prawa UE i praw obywateli LGBTIQ na Węgrzech w wyniku zmian prawnych wprowadzonych przez parlament węgierski ⁽⁴⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z 14 września 2021 r. w sprawie praw osób LGBTIQ w UE ⁽⁵⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z 7 października 2020 r. w sprawie ustanowienia unijnego mechanizmu na rzecz demokracji, praworządności i praw podstawowych ⁽⁶⁾,

⁽¹⁾ Dz.U. L 331 z 20.9.2021, s. 8.

⁽²⁾ Dz.U. C 474 z 24.11.2021, s. 140.

⁽³⁾ Dz.U. C 81 z 18.2.2022, s. 43.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 99 z 1.3.2022, s. 218.

⁽⁵⁾ Dz.U. C 117 z 11.3.2022, s. 2.

⁽⁶⁾ Dz.U. C 395 z 29.9.2021, s. 2.

Czwartek, 15 września 2022 r.

- uwzględniając swoją rezolucję z 18 grudnia 2019 r. w sprawie dyskryminacji osób LGBTI i nawoływania do nienawiści do nich w sferze publicznej, w tym stref wolnych od LGBTI (7),
  - uwzględniając zalecenia grupy roboczej Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych ds. kontroli Fronteksu zawarte w sprawozdaniu komisji z 14 lipca 2021 r. z dochodzenia dotyczącego Fronteksu i domniemyanych naruszeń praw podstawowych,
  - uwzględniając opinię Komitetu Regionów z 14 października 2021 r. zatytułowaną „Unia równości: strategia na rzecz równości osób LGBTIQ na lata 2020–2025” (8),
  - uwzględniając debatę w Komisji Spraw Bieżących Kongresu Władz Lokalnych i Regionalnych Rady Europy, a także jej późniejsze sprawozdania pt. „The role of local authorities with regard to the situation and rights of LGBTIQ people in Poland” [Rola władz lokalnych w odniesieniu do sytuacji i praw osób LGBTIQ w Polsce] z 17 maja 2021 r. oraz pt. „Protecting LGBTI people in the context of rising anti-LGBTI hate speech and discrimination” [Ochrona osób LGBTIQ w kontekście narastającego nawoływania do nienawiści i dyskryminacji skierowanej przeciwko osobom LGBTIQ: rola władz lokalnych i regionalnych] z 17 czerwca 2021 r.,
  - uwzględniając sprawozdania Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej, w szczególności sprawozdania na temat praw podstawowych z 2020 i 2021 r.,
  - uwzględniając komunikat Komisji z 2 grudnia 2020 r. pt. „Strategia na rzecz wzmocnienia stosowania Karty praw podstawowych w UE” (COM(2020)0711),
  - uwzględniając sprawozdanie Komisji z 10 grudnia 2021 r. pt. „Ochrona praw podstawowych w erze cyfrowej – roczne sprawozdanie za 2021 r. dotyczące stosowania Karty praw podstawowych Unii Europejskiej” (COM(2021)0819),
  - uwzględniając art. 54 Regulaminu,
  - uwzględniając opinię przedstawioną przez Komisję Petycji,
  - uwzględniając sprawozdanie Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych (A9-0224/2022),
- A. mając na uwadze, że zgodnie z art. 2 TUE Unia Europejska opiera się na wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego, jak również poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości; mając na uwadze, że instytucje UE i poszczególne państwa członkowskie muszą przestrzegać wartości zapisanych w art. 2 TUE we wszystkich swoich strategiach politycznych; mając na uwadze, że za zagwarantowanie poszanowania praworządności jako jednej z głównych wartości Unii oraz za zapewnienie przestrzegania i stosowania prawa, wartości i zasad UE odpowiedzialna jest – na mocy traktatów – Komisja wraz z Parlamentem i Radą;
- B. mając na uwadze, że art. 151 TFUE odnosi się do podstawowych praw socjalnych, w tym praw określonych w Europejskiej karcie społecznej; mając na uwadze, że Unia wciąż nie przystąpiła do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, mimo że ma obowiązek to uczynić na podstawie art. 6 ust. 2 TUE;
- C. mając na uwadze, że w latach 2020 i 2021 restrykcyjne środki zwalczania pandemii COVID-19 ingerowały w wiele praw podstawowych, takich jak swoboda przemieszczania się i zgromadzeń, prawo do życia prywatnego i rodzinnego, w tym prawo do ochrony danych osobowych, oraz prawo do nauki, pracy i zabezpieczenia społecznego; mając na uwadze, że pandemia pogłębiła istniejące problemy i nierówności we wszystkich dziedzinach życia, dotykając zwłaszcza słabsze grupy społeczne, oraz spowodowała wzrost liczby incydentów rasistowskich;
- D. mając na uwadze, że prawo do równego traktowania i niedyskryminacji jest prawem podstawowym zapisanym w art. 2 i art. 3 ust. 3 TUE, art. 8, 10, 19 i 157 TFUE oraz w art. 21 i 23 Karty;
- E. mając na uwadze, że termin „społeczności romskie” obejmuje wszystkich dorosłych i dzieci wywodzące się z grup takich jak Roma, Kalè, Manusze, Lowarzy, Rissende, Bojasze, Domowie, Kełderasze i Sinty; mając na uwadze, że nowa definicja społeczności rromskich poprawniej obejmuje nawet osoby stygmatyzowane jako Cyganie, które nie mają takiego pochodzenia etnicznego, np. Egipcjan, Aszkali czy Trawelerów; mając na uwadze, że społeczności rromskie pozostają jedną z najbardziej słabych i uciśnionych grup w UE;

---

(7) Dz.U. C 255 z 29.6.2021, s. 7.

(8) Dz.U. C 61 z 4.2.2022, s. 36.

Czwartek, 15 września 2022 r.

- F. mając na uwadze, że kryzys zdrowotny często służył za pretekst do atakowania mniejszości – w tym migrantów, osób ze środowisk imigranckich i Romów – które już wcześniej doświadczały dyskryminacji rasowej i etnicznej, mowy nienawiści i przestępstw z nienawiści; mając na uwadze, że kobiety i dzieci romskie – często narażone na dyskryminację z wielu przyczyn jednocześnie lub dyskryminację krzyżową – należą do najbardziej zagrożonych grup i jednostek w państwach członkowskich oraz krajach przystępujących i kandydujących; napotykać oni jeszcze większe przeszkody niż romscy mężczyźni w całej populacji: często mieszkają w ubogich, wiejskich lub miejskich – często nieformalnych – osiedlach ze słabym dostępem do edukacji, pracy i świadczeń zdrowotnych, bez kanalizacji i dostępu do czystej wody, i statystycznie żyją krócej, a ich sytuację pogorszyła jeszcze pandemia COVID-19;
- G. mając na uwadze, że 20 maja 2022 r. Komitet Ministrów Rady Europy przyjął zalecenie w sprawie zwalczania nawoływania do nienawiści, które zawiera niewiążące wytyczne dotyczące sposobów radzenia sobie z tym zjawiskiem; mając na uwadze, że nowo powołany Komitet Ekspertów ds. Zwalczania Przestępstw z Nienawiści ma za zadanie przygotować do końca 2023 r. projekt rekomendacji Komitetu Ministrów w sprawie przestępstw z nienawiści;
- H. mając na uwadze, że celowe działania ukierunkowane na prawa niektórych grup mniejszościowych w kilku państwach członkowskich przyczyniły się do stworzenia i utrwalenia klimatu sprzyjającego takim działaniom w innych państwach, czego dowodem jest regres w kwestii praw kobiet i osób LGBTIQ; mając na uwadze, że są to strategie mające na celu rozmyślnie osłabienie ochrony praw podstawowych UE zapisanych w art. 2 TUE; mając na uwadze, że Kongres Władz Lokalnych i Regionalnych Rady Europy przyjął rezolucję, w której przypomniał o obowiązkach władz lokalnych w zakresie ochrony praw osób LGBTIQ i zwrócił się do nich o powołanie „lokalnych ekspertów ds. równości i różnorodności”; mając na uwadze, że Komitet Regionów przedstawił liczne propozycje dotyczące aktywnej roli władz lokalnych i regionalnych w ochronie osób LGBTIQ przed dyskryminacją i w jej zapobieganiu;
- I. mając na uwadze, że w czasie izolacji związanej z COVID-19 osoby LGBTIQ, w szczególności młodzież, były narażone na większą niż przeciętnie przemoc domową i przemoc motywowaną płcią w związku z dyskryminacją jako osoby LGBTIQ; mając na uwadze, że osoby LGBTIQ są bardziej narażone na bezdomność, a izolacja związana z COVID-19 dodatkowo pogorszyła ich sytuację;
- J. mając na uwadze, że wolność mediów jest jednym z filarów i gwarancji sprawnie funkcjonującej demokracji i praworządności; mając na uwadze, że wolność, pluralizm, niezależność i bezpieczeństwo dziennikarzy stanowią kluczowe elementy prawa do wolności wypowiedzi i informacji oraz mają zasadnicze znaczenie dla demokratycznego funkcjonowania UE i jej państw członkowskich; mając na uwadze, że władze publiczne powinny przyjąć ramy prawne i regulacyjne sprzyjające rozwojowi wolnych, niezależnych i pluralistycznych mediów; mając na uwadze, że w niektórych państwach członkowskich nadal rośnie liczba przypadków nękania, gróźb i postępowań sądowych przeciwko dziennikarzom, zwłaszcza dziennikarzom śledczym, a takich działań dopuszczają się czołowi politycy i osobistości publiczne, w tym członkowie rządu; mając na uwadze, że w państwach członkowskich odnotowano przypadki ingerencji politycznej w media; mając na uwadze, że dziennikarze nadal napotykać przeszkody w uzyskiwaniu dostępu do informacji i dokumentów publicznych;
- K. mając na uwadze, że szczególnie poważną kwestią jest penalizowanie pracy dziennikarzy; mając na uwadze, że dziennikarzy nie wolno więzić ani grozić im karą pozbawienia wolności za zniesławienie; mając na uwadze, że państwa członkowskie nie powinny nakładać sankcji karnych za przestępstwa medialne, z wyjątkiem przypadków poważnego naruszenia innych praw podstawowych, oraz powinny pilnować, aby sankcje te nie były stosowane wobec dziennikarzy w dyskryminujący lub arbitralny sposób;
- L. mając na uwadze, że doniesienia, iż kilka krajów, w tym państwa członkowskie, wykorzystywało oprogramowanie szpiegowskie Pegasus do inwigilacji dziennikarzy, polityków i innych podmiotów, są niezwykle niepokojące i wydają się potwierdzać zagrożenia związane z nadużywaniem technologii inwigilacji do naruszania praw człowieka i zasad demokracji;
- M. mając na uwadze, że sygnalizowanie nieprawidłowości stanowi podstawowy aspekt wolności wypowiedzi i odgrywa zasadniczą rolę w wykrywaniu i zgłaszaniu nadużyć, a także we wzmacnianiu demokratycznej rozliczalności i przejrzystości; mając na uwadze, że sygnalizowanie nieprawidłowości stanowi kluczowe źródło informacji w walce z przestępczością zorganizowaną oraz w badaniu, identyfikowaniu i nagłaśnianiu przypadków korupcji w sektorach publicznym i prywatnym; mając na uwadze, że odpowiednia ochrona demaskatorów na szczeblu unijnym, krajowym i międzynarodowym, a także uznanie istotnej roli sygnalistów w społeczeństwie są warunkiem koniecznym dla zapewnienia skuteczności takiej roli;

Czwartek, 15 września 2022 r.

- N. mając na uwadze, że niektóre inne państwa członkowskie nie wdrożyły jeszcze wszystkich wymogów dyrektywy o audiowizualnych usługach medialnych⁽⁹⁾, a zwłaszcza wymogów dotyczących niezależności krajowego regulatora rynku mediów;
- O. mając na uwadze, że 24 czerwca 2021 r. Parlament przyjął kompleksową rezolucję w sprawie praw i zdrowia reprodukcyjnego i seksualnego, w której przedstawił swoją wizję w tym względzie w państwach członkowskich; mając na uwadze, że w rezolucji tej dostrzegł on niedociągnięcia, z zadowoleniem przyjął postępy i przedstawił wiele propozycji, aby zapewnić powszechny dostęp do produktów menstruacyjnych, kompleksową edukację seksualną, nowoczesną antykoncepcję jako strategię osiągnięcia równości kobiet i mężczyzn, bezpieczną i legalną opiekę w dziedzinie zdrowia reprodukcyjnego, dostęp do leczenia bezpłodności oraz opieki położniczej, w trakcie trwania ciąży i okołoporodowej dla wszystkich kobiet;
- P. mając na uwadze, że z badania Agencji Praw Podstawowych UE na temat przemocy wobec kobiet wynika, iż ofiary zgłaszają policji jedynie 14 % najpoważniejszych przypadków przemocy ze strony partnera oraz że dwie trzecie kobiet będących ofiarami przemocy nie zgłasza jej każdorazowo organom ścigania ze strachu lub z braku informacji o prawach ofiar lub z uwagi na ogólne przekonanie, że przemoc ze strony partnera jest sprawą prywatną, której nie należy upubliczniać;
- Q. mając na uwadze, że przemoc ze względu na płeć stanowi poważne naruszenie podstawowych praw człowieka i podstawową przeszkodę dla osiągnięcia równości płci w społeczeństwie; mając na uwadze, że kobiety i dziewczęta wciąż w nieproporcjonalnym stopniu dotyka przemoc ze względu na płeć, w tym przemoc seksualna, molestowanie i okaleczanie żeńskich narządów płciowych, a także przemoc domowa i przemoc ze strony partnera; mając na uwadze, że te akty przemocy mogą być popełniane zarówno w miejscach publicznych, jak i w przestrzeni prywatnej;
- R. mając na uwadze, że nasila się zjawisko cyberprzemocy ze względu na płeć; w Unii Europejskiej ofiarą molestowania seksualnego w internecie padła już jedna na pięć kobiet w wieku od 18 do 29 lat; mając na uwadze, że cyfrowa sfera publiczna musi stanowić bezpieczne środowisko dla wszystkich, w tym kobiet i dziewcząt; mając na uwadze, że w środowisku internetowym nie może być bezkarności; mając na uwadze, że w dwóch sprawozdaniach ustawodawczych z własnej inicjatywy Parlament Europejski zwrócił się do Komisji o przedłożenie wniosków dotyczących zwalczania przemocy i cyberprzemocy ze względu na płeć oraz dodanie przemocy ze względu na płeć jako nowego przestępstwa do wymienionych w art. 83 ust. 1 TFUE;
- S. mając na uwadze, że w wielu państwach członkowskich środki izolacji i ograniczenia kontaktów personalnych w czasie pandemii COVID-19 wiązały się z gwałtownym wzrostem liczby i intensywności przypadków przemocy ze strony partnera, przemocy psychicznej, kontroli przemocowej i cyberprzemocy, a także z 60-procentowym wzrostem liczby zgłoszeń alarmowych ofiar przemocy domowej; mając na uwadze, że konieczność pozostania w domu i alarmujący wzrost przemocy ze względu na płeć określanej jako „druga pandemia” utrudniły kobietom i dzieciom dostęp do skutecznej ochrony, usług wsparcia i wymiaru sprawiedliwości oraz ujawniły, że zasoby i struktury wsparcia są niewystarczające, a ofiary mają ograniczony dostęp do usług wsparcia, co sprawia, że wiele z nich nie uzyskuje odpowiedniej ochrony we właściwym czasie; mając na uwadze, że państwa członkowskie powinny upowszechniać najlepsze praktyki dotyczące specjalnych środków mających na celu zapewnienia ofiarom pomocy, która byłaby dla nich dostępna i udzielana w odpowiednim czasie, obejmujące wprowadzenie systemu alarmowych wiadomości tekstowych lub utworzenie punktów kontaktowych, do których można zgłosić się po pomoc, w aptekach i supermarketach; mając na uwadze, że pomimo powszechności przemocy ze strony partnera wobec kobiet w UE z różnych powodów ofiary i ich rodziny, przyjaciele, znajomi i sąsiedzi, zwłaszcza w czasie pandemii COVID-19, nie zgłaszali wszystkich takich przypadków przemocy; mając na uwadze, że poważnie brakuje kompleksowych i porównywalnych danych segregowanych według kryterium płci, co utrudnia pełną ocenę skutków kryzysu;
- T. mając na uwadze, że nadal w państwach członkowskich łamane są prawa dziecka w rezultacie aktów przemocy, znęcania się, wykorzystywania, a także w związku z ubóstwem, wykluczeniem społecznym i dyskryminacją ze względu na religię, niepełnosprawność, płeć, tożsamość seksualną, wiek, pochodzenie etniczne, status imigranta czy rezydenta; mając na uwadze, że prawie 25 % dzieci poniżej 18 roku życia jest zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w UE; mając na uwadze, że ubóstwo pozbawia dzieci możliwości kształcenia, korzystania z opieki, opieki zdrowotnej, odpowiedniej żywności i warunków mieszkaniowych, wsparcia rodzinnego, a nawet ochrony przed przemocą, i może mieć bardzo długotrwałe skutki; mając na uwadze, że Agencja Praw Podstawowych UE podkreśliła, że zwalczanie ubóstwa wśród dzieci jest również kwestią praw podstawowych i zobowiązań prawnych; mając na uwadze, że promowanie praw dziecka jest wyraźnym celem polityki UE oraz Karty, w której wymaga się, by we wszystkich działaniach unijnych uwzględniać przede wszystkim najlepszy interes dziecka;

⁽⁹⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/13/UE z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących świadczenia audiowizualnych usług medialnych (Dz.U. L 95 z 15.4.2010, s. 1).

Czwartek, 15 września 2022 r.

- U. mając na uwadze, że pandemia COVID-19 wywarła bezprecedensową presję na dzieci i rodziny w całej UE, zwłaszcza te, które już znajdowały się w niekorzystnej sytuacji ekonomicznej lub społecznej; mając na uwadze, że wiele dzieci ze środowisk znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społeczno-gospodarczej nie miało odpowiedniego sprzętu informatycznego, dostępu do internetu oraz odpowiedniego miejsca i warunków do nauki, co pogłębiło istniejące nierówności w nauce; mając na uwadze, że pandemia COVID-19 i środki podjęte w odpowiedzi na nią zwiększyły ryzyko narażenia dzieci na przemoc, w tym na wykorzystywanie seksualne i niegodziwe traktowanie dzieci w celach seksualnych przy pomocy technologii; mając na uwadze, że chociaż złożono mniej wniosków o udzielenie azylu dzieciom, w kilku państwach członkowskich warunki przyjmowania dzieci pozostają niewystarczające;
- V. mając na uwadze, że zgodnie z art. 47 Karty prawo podstawowe do skutecznego środka prawnego wymaga dostępu do niezależnego sądu; mając na uwadze, że wpływ polityczny lub kontrola sądownictwa oraz podobne bariery dla niezawisłości poszczególnych sędziów często sprawiają, że sądownictwo nie jest w stanie wypełniać swojej roli polegającej na niezależnej kontroli arbitralnego sprawowania władzy przez władzę wykonawczą i ustawodawczą; mając na uwadze, że skuteczny, niezawisły i bezstronny wymiar sprawiedliwości ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia praworządności i ochrony praw podstawowych i wolności obywatelskich mieszkańców UE;
- W. mając na uwadze, że pandemia COVID-19 wykazała niemożność rozwiązania sytuacji osób tymczasowo aresztowanych; mając na uwadze, że choć praktyki związane ze stosowaniem tymczasowego aresztowania podczas pandemii COVID-19 różniły się w poszczególnych państwach członkowskich, w wielu państwach członkowskich opóźnienia w rozprawach sądowych i postępowaniach przygotowawczych wydłużały areszt tymczasowy; mając na uwadze, że osoby pozbawione wolności były bardziej niż ogół społeczeństwa narażone na skutki pandemii COVID-19 ze względu na ograniczoną przestrzeń, w której przebywały przez dłuższy czas; mając na uwadze, że zamknięcie sądów lub opóźnienia w rozprawach i postępowaniach przygotowawczych spowodowały dezorientację i niepewność osób podejrzanych, zwłaszcza osób zatrzymanych, które miały mgliste pojęcie lub nie wiedziały w ogóle, kiedy odbędzie się rozprawa i jak długo jeszcze będą zatrzymane;
- X. mając na uwadze, że prawo międzynarodowe potwierdza, że samo ubieganie się o azyl nie może być powodem zatrzymania; mając na uwadze, że zatrzymanie należy stosować wyłącznie w ostateczności i wyłącznie w uzasadnionym celu; mając na uwadze, że zarówno w przypadku bezpieczeństwa de jure, jak i bezpieczeństwa de facto brak statusu prawnego lub dokumentów oznacza, że istnieje ryzyko, iż będą oni przetrzymywani bezterminowo, co jest niezgodne z prawem międzynarodowym;
- Y. mając na uwadze, że strategia UE w zakresie praw ofiar (2020–2025) musi stanowić ramy dla działań, które służą zapobieganiu bezkarności prawnej i społecznej, zwiększając bezpieczeństwo i ochronę praw podstawowych wszystkich obywateli Unii;
- Z. mając na uwadze, że ochrona różnorodności biologicznej i ekosystemów ma zasadnicze znaczenie dla rozwoju odpornego na zmianę klimatu, a lata 2021–2030 ogłoszono oenzykloską dekadą odbudowy ekosystemów; mając na uwadze, że Komisja ogłosiła, iż przyjęcie kluczowych inicjatyw ustawodawczych dotyczących ochrony środowiska, w tym sztandarowej ustawy o odbudowie przyrody, trzeba było przesunąć o kilka miesięcy; mając na uwadze, że celem Europejskiego Zielonego Ładu jest ochrona, zachowanie i poprawa kapitału naturalnego UE oraz ochrona zdrowia i dobrostanu obywateli przed zagrożeniami i negatywnymi skutkami związanymi ze środowiskiem; mając na uwadze, że szereg proponowanych inicjatyw ustawodawczych będzie miało pozytywny wpływ na poziom ochrony środowiska, zgodnie z zasadą zapisaną w art. 37 Karty;

Praworządność i prawa podstawowe

1. podkreśla, że praworządność stanowi podstawę demokracji, zachowuje podział władzy, zapewnia rozliczalność, przyczynia się do budowania zaufania do instytucji publicznych i gwarantuje zasady legalności, pewności prawa, zakazu arbitralnego działania władz wykonawczych, niezależności sądów, bezstronności i równości wobec prawa; podkreśla, że praworządność, a w szczególności niezależność sądów, istotnie wpływa na możliwość korzystania przez obywateli z ich podstawowych praw i wolności;
2. powtarza, że praworządność, wolność i pluralizm mediów oraz skuteczna walka z korupcją leżą u podstaw naszych społeczeństw i stanowią podstawowe wartości UE, które mają wpływ na wszystkie prawa podstawowe; z ubolewaniem zauważa jednak, że w niektórych państwach członkowskich stale dochodzi do naruszania tych zasad, co stanowi poważne zagrożenie dla sprawiedliwego, zgodnego z prawem i bezstronnego podziału unijnych środków finansowych;

Czwartek, 15 września 2022 r.

3. uważa, że praworządność jest ściśle powiązana z poszanowaniem demokracji i praw podstawowych, oraz podkreśla, że osłabienie którejkolwiek z tych wartości stanowi atak na filary Unii ustanowione w TUE; ponawia liczne apele o rozszerzenie zakresu sprawozdań rocznych Komisji na temat praworządności, tak aby obejmowały one wszystkie wartości określone w art. 2 TUE i dawały całościowy ogląd sytuacji we wszystkich państwach członkowskich; wzywa Komisję, by wykorzystała wszystkie dostępne jej narzędzia, w tym procedurę przewidzianą w mechanizmie warunkowości w zakresie praworządności, do zwalczania tych naruszeń praworządności, zasad demokracji i praw podstawowych;

4. zdecydowanie potępia poważne naruszenia praworządności w niektórych państwach członkowskich, które poważnie zagrażają podstawowym prawom i wolnościom; uważa, że w niektórych przypadkach naruszenia te mają charakter systemowy; podkreśla związek między pogarszającymi się standardami praworządności a naruszeniami praw podstawowych, takimi jak naruszenia popełniane w sądownictwie, ataki na niezależne dziennikarstwo i wolne media, w tym używanie nadmiernej siły przez organy ścigania podczas protestów i na granicach UE, brak gwarancji i sprawiedliwości proceduralnej dla osób zatrzymanych, podburzanie do nienawiści przez działaczy politycznych, zwiększenie uprawnień organów do prowadzenia masowej inwigilacji i masowego gromadzenia przechwyconych danych oraz ograniczenia nakładane na organizacje społeczeństwa obywatelskiego otrzymujące finansowanie z zagranicy lub z racji ich przynależności religijnej; ponownie potępia próby rządów niektórych państw członkowskich dążące do osłabienia podziału władzy i niezależności wymiaru sprawiedliwości; wyraża w szczególności głębokie zaniepokojenie decyzjami, które kwestionują nadrzędność prawa europejskiego, oraz wzywa Komisję do zastosowania wszystkich dostępnych środków, aby podjąć działania przeciwko tym atakom;

5. podkreśla, że zgodnie z art. 2 TUE Unia Europejska opiera się na praworządności i że egzekwowanie prawa unijnego ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia obywatelom rzeczywistej możliwości korzystania z ich praw podstawowych; ubolewa w związku z tym, że Komisja w mniejszym stopniu korzysta ze swoich narzędzi egzekwowania prawa, a w szczególności wszczyna coraz mniej postępowań w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego; zauważa, że w związku z tym obywatele UE muszą coraz częściej uciekać się do sporów sądowych, aby móc korzystać ze swoich praw podstawowych; wzywa Komisję do wspierania tego rodzaju sporów poprzez utworzenie specjalnego funduszu na rzecz pomocy finansowej w przypadku strategicznych sporów sądowych dotyczących praw wynikających z Karty;

6. podkreśla, że – pomimo licznych rezolucji i sprawozdań oraz mimo szeregu postępowań w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego i decyzji Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (ETPC) w 2020 i 2021 r. – sytuacja w zakresie praworządności w Unii Europejskiej nadal się pogarsza; ubolewa nad niezdolnością Komisji do właściwego zareagowania na liczne obawy Parlamentu dotyczące zasad demokracji, praworządności i praw podstawowych w kilku państwach członkowskich; podkreśla potrzebę kompleksowego monitorowania i egzekwowania przestrzegania wszystkich wartości określonych w art. 2 TUE; wzywa Komisję, by uwzględniła kompleksowe monitorowanie w rocznym sprawozdaniu na temat demokracji, praworządności i praw podstawowych w ramach unijnego mechanizmu na rzecz demokracji, praworządności i praw podstawowych;

7. podkreśla, że niezbędne jest wykonywanie wyroków sądowych zarówno na szczeblu krajowym, jak i unijnym; potępia niestosowanie się władz publicznych do wyroków TSUE i sądów krajowych, które tych władz dotyczą; podkreśla, że orzecznictwo TSUE trzeba wykonywać terminowo i jak najszybciej, zgodnie z Traktatami, w szczególności te wyroki, które mają na celu zapobieganie dyskryminacji ze względu na płeć, rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, religię lub przekonania, opinie polityczne lub wszelkie inne opinie, przynależność do mniejszości narodowej, stan posiadania, urodzenie, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną;

8. ponownie podkreśla, że korupcja poważnie zagraża demokracji, praworządności i równemu traktowaniu wszystkich obywateli; podkreśla związek między korupcją a naruszeniami praw podstawowych w wielu dziedzinach, takich jak niezależność sądów, wolność mediów i wolność wypowiedzi dziennikarzy i sygnalistów, ośrodki detencyjne, dostęp do praw socjalnych czy handel ludźmi; wzywa unijne instytucje i państwa członkowskie do zdecydowanego zwalczania korupcji i opracowania skutecznych narzędzi zapobiegania korupcji, jej zwalczania i karania oraz zwalczania nadużyć finansowych, a także do systematycznego monitorowania wykorzystywania funduszy publicznych; wzywa Komisję, aby niezwłocznie wznowiła prowadzone w trybie rocznym monitorowanie i sprawozdawczość w zakresie zwalczania korupcji w odniesieniu do instytucji i państw członkowskich UE;

9. podkreśla, że beczynność i pobłażliwe podejście do struktur oligarchicznych oraz systemowe naruszenie praworządności osłabiają całą Unię Europejską i podważają zaufanie jej obywateli; podkreśla, że należy dopilnować, by pieniądze podatników nigdy nie trafiały do kieszeni tych, którzy podważają wspólne wartości UE;

Czwartek, 15 września 2022 r.

10. podkreśla, że środki nadzwyczajne, które prowadziły do kumulacji uprawnień i odstępstw od praw podstawowych, zwiększyły ryzyko korupcji; wzywa państwa członkowskie do zwiększenia wysiłków w celu zapewnienia skutecznego stosowania w praktyce odpowiednich przepisów i ram instytucjonalnych służących zwalczaniu korupcji oraz przejrzystości i rozliczalności działań rządów; w związku z tym wzywa państwa członkowskie do ścisłego przestrzegania wytycznych wydanych przez Grupę Państw przeciwko Korupcji (GRECO) w Radzie Europy w 2020 r. w celu zapobiegania zagrożeniom korupcyjnym w kontekście pandemii;

11. ubolewa nad tym, że problemy strukturalne w niektórych państwach członkowskich związane z niezależnością sądownictwa i autonomią prokuratury utrudniają obywatelom dostęp do wymiaru sprawiedliwości i mają negatywny wpływ na ich prawa i wolności; przypomina, że problemy z praworządnością w jednym państwie członkowskim mają wpływ na całą Unię i prawa wszystkich osób w UE; wzywa państwa członkowskie i instytucje UE do ochrony sędziów i prokuratorów przed atakami politycznymi i wywieraniem na nich presji w celu utrudnienia im pracy;

12. zaznacza, że zgodnie z art. 47 Karty prawo podstawowe do skutecznego środka prawnego wymaga dostępu do niezależnego sądu; zwraca uwagę na rosnące wyzwania stojące przed krajowymi trybunałami konstytucyjnymi i niektórymi politykami; nalega, aby państwa członkowskie w pełni przestrzegały prawa unijnego i międzynarodowego, a także wyroków TSUE i orzeczeń ETPC, w tym tych związanych z niezawisłością sądów; potępia nieprzestrzeganie przez szereg państw członkowskich, w tym Polskę i Węgry, wielu przepisów UE i wyroków sądów europejskich; wzywa państwa członkowskie do poszanowania kluczowej roli TSUE i ETPC oraz do przestrzegania ich orzecznictwa;

13. ponownie potępia praktykę ścigania i nękania sędziów krytycznych wobec rządu polskiego; wzywa polski rząd do gruntownej reformy systemu dyscyplinarnego sędziów zgodnie z orzeczeniami TSUE oraz do przywrócenia wszystkich sędziów, którzy zostali odwołani ze stanowiska przez nielegalną Izbę Dyscyplinarną Sądu Najwyższego, w tym sędziów, którzy nadal nie mogą orzekać mimo skutecznego odwołania się od zawieszenia ich przez Izbę w sądzie; wzywa polskie władze, by zastosowały się do wyroków TSUE i ETPC dotyczących składu i organizacji nielegalnego „trybunału konstytucyjnego” i Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, co pozwoli spełnić standardy niezawisłości sędziowskiej, do których stosowania Polska się zobowiązała;

14. z zadowoleniem przyjmuje postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego wszczęte przez Komisję przeciwko Węgrom i Polsce w ramach cyklu dotyczącego postępowań w sprawie uchybienia zobowiązaniom z lipca 2021 r., dotyczące poszanowania praw człowieka osób LGBTIQ i naruszeń prawa UE, które stanowią pierwszy przypadek wszczęcia przez Komisję postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego w celu ochrony praw tych osób; odnotowuje uzasadnioną opinię Komisji skierowaną do rządu Węgier w sprawie ustawy anty-LGBTIQ i odpowiedź rządu oraz wzywa Komisję do kontynuowania postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego poprzez wniesienie sprawy do TSUE; odnotowuje decyzję Sądu Najwyższego w Budapeszcie unieważniającą obowiązek umieszczania wyjaśnienia w książkach dla dzieci na Węgrzech i wzywa Komisję do monitorowania rozwoju sytuacji w tej sprawie, aby rozważyć dalsze niezbędne kroki dotyczące procedury uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego; wyraża zaniepokojenie brakiem działań następczych w odniesieniu do postępowań w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego dotyczących polskich stref „wolnych od LGBT” i brakiem lojalnej współpracy ze strony polskich władz oraz wzywa Komisję do przesłania polskiemu rządowi uzasadnionej opinii;

15. zauważa, że w październiku 2021 r., zgodnie z art. 265 TFUE, Parlament wniósł do TSUE skargę przeciwko Komisji w związku z niepodjęciem przez nią działań i niestosowaniem rozporządzenia w sprawie warunkowości⁽¹⁰⁾, o co zaapelował do niej w dwóch rezolucjach z 2021 r., na które Komisja nie udzieliła zadowalających odpowiedzi, próbując grać na zwłokę; ubolewa nad faktem, że do końca 2021 r. Komisja nie odpowiedziała jeszcze na apel Parlamentu o uruchomienie art. 6 ust. 1 tego rozporządzenia, a do Polski i Węgier zwróciła się jedynie o udzielenie informacji;

16. potwierdza swoje stanowisko w sprawie rozporządzenia dotyczącego warunkowości w zakresie praworządności, które weszło w życie 1 stycznia 2021 r. i ma bezpośrednie zastosowanie w całości w Unii Europejskiej i we wszystkich jej państwach członkowskich w odniesieniu do wszystkich środków z budżetu UE, w tym środków przyznanych od tego czasu w ramach puli 800 mln EUR z NextGenerationEU – czasowego Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania

⁽¹⁰⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2020/2092 z dnia 16 grudnia 2020 r. w sprawie ogólnego systemu warunkowości służącego ochronie budżetu Unii (Dz.U. L 433 I z 22.12.2020, s. 1).

Czwartek, 15 września 2022 r.

Odporności; przypomina, że w rozporządzeniu dotyczącym warunkowości w zakresie praworządności zapisano jasną definicję praworządności, którą należy rozumieć w powiązaniu z innymi wartościami Unii, w tym z prawami podstawowymi i zasadą niedyskryminacji; jest zdania, że inspirowana przez państwo dyskryminacja mniejszości ma bezpośredni wpływ na decyzje o tym, na które projekty państwa członkowskie przeznaczą środki unijne, a zatem ma bezpośredni związek z ochroną interesów finansowych Unii; wzywa Komisję do niezwłocznego wszczęcia postępowania przewidzianego w art. 6 ust. 1 rozporządzenia dotyczącego warunkowości w zakresie praworządności;

17. przypomina, że jak dotąd nie zareagowano odpowiednio na inicjatywę Parlamentu w sprawie wprowadzenia unijnego mechanizmu na rzecz demokracji, praworządności i praw podstawowych, regulowanego porozumieniem międzyinstytucjonalnym między Parlamentem, Komisją i Radą; wzywa Komisję i Radę do niezwłocznego rozpoczęcia negocjacji z Parlamentem w sprawie porozumienia międzyinstytucjonalnego zgodnie z art. 295 TFUE;

18. uznaje kluczową rolę, jaką społeczeństwo obywatelskie odgrywa w ochronie i propagowaniu wartości UE zapisanych w art. 2 TUE i w Karcie; podkreśla ich kluczowy wkład w utrzymanie w mocy praworządności w państwach członkowskich, w udzielanie głosu osobom znajdującym się w trudnej sytuacji i zmarginalizowanym oraz w zapewnianie dostępu do kluczowych usług społecznych; przyznaje, że zdrowa przestrzeń obywatelska jest zasadniczym warunkiem demokracji, praworządności i praw podstawowych; podkreśla, że w związku z tym Unia powinna zobowiązać się do ochrony i umacniania przestrzeni obywatelskiej na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim, w tym przez przyjęcie specjalnej strategii w tym zakresie;

19. z zadowoleniem przyjmuje sprawne ustanowienie skutecznej, niezależnej i w pełni operacyjnej Prokuratury Europejskiej, by lepiej zwalczać nadużycia finansowe w Unii Europejskiej; podkreśla znaczenie wspierania i umacniania współpracy między instytucjami UE, państwami członkowskimi, Europejskim Urzędem ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych i Prokuraturą Europejską;

20. przypomina, że pandemia COVID-19, zwłaszcza na początku, spowodowała poważne naruszenia swobody przemieszczania się i swobody pracy oraz pogorszenie warunków pracy i życia, w tym pracowników sezonowych i przygranicznych, w całej Unii; wzywa państwa członkowskie do zagwarantowania, że ograniczenia praw podstawowych wynikające z pandemii zostaną zniesione, gdy tylko pozwoli na to sytuacja w zakresie zdrowia publicznego, oraz że wszystkie prawa i wolności zostaną w pełni przywrócone;

21. podkreśla, że w wielu państwach członkowskich dochodziło do regresu praworządności w różnych okresach i na różnych szczeblach władzy, począwszy od szczebla wykonawczego, poprzez takie procedury, jak uchwalanie ustaw w trybie przyspieszonym w okresie stanów nadzwyczajnych, aż po szczebel lokalny, poprzez wszechobecne nadużycia ze strony organów policji; przypomina, że wykorzystywanie uprawnień dyskrecjonalnych powinno podlegać kontroli sądowej lub innej niezależnej kontroli oraz że istniejące środki odwoławcze – w tym dostęp do rzecznika praw obywatelskich lub innej formy postępowania nieprocesowego – powinny być przejrzyste i łatwo dostępne, zwłaszcza w przypadku nadużyć; wzywa państwa członkowskie do ustanowienia mechanizmów zapobiegania nadużywaniu uprawnień dyskrecjonalnych, jego korygowania i karanie oraz do odpowiedniego uzasadniania swoich decyzji, zwłaszcza gdy mają one wpływ na prawa jednostek;

22. wyraża zaniepokojenie, że pandemia COVID-19 i reakcje na nią wywarły bezprecedensowy wpływ na funkcjonowanie sądów i na zdolność korzystania z prawa do obrony, ponieważ prawnicy stracili w znacznym stopniu możliwość kontaktu z klientami; podkreśla, że dostęp do posterunków policji i sądów został poważnie ograniczony, a wiele rozpraw sądowych odroczone lub przeniesiono online; podkreśla, że środki te miały poważny wpływ na możliwość korzystania przez osoby aresztowane, ścigane lub zatrzymane z prawa do rzetelnego procesu sądowego;

23. podkreśla, że pandemia COVID-19 nie zwalnia organów ścigania z obowiązku starannego wyważenia wchodzących w grę interesów oraz z korzystania ze swoich uprawnień w sposób zgodny ze zobowiązaniami w zakresie praw człowieka; przypomina, że w przypadku naruszeń praw człowieka związanych z działaniami policji i użyciem siły państwa członkowskie muszą przeprowadzić szybkie, dokładne, skuteczne i niezależne dochodzenia oraz dopilnować, aby wszystkie osoby odpowiedzialne zostały pociągnięte do odpowiedzialności w rzetelnych procesach sądowych;

Czwartek, 15 września 2022 r.

24. wyraża zaniepokojenie wpływem kryzysu COVID-19 na osoby pozbawione wolności; podkreśla, że niektóre państwa członkowskie przedsięwzięły środki mające na celu zmniejszenie liczby więźniów, jednak często były one tylko tymczasowe; podkreśla, że UE stoi w obliczu długotrwałego kryzysu związanego z przepełnieniem więzień, którego główną przyczyną jest nadmierne stosowanie tymczasowego aresztowania⁽¹¹⁾; jest zaniepokojony rosnącą liczbą problemów ze zdrowiem psychicznym wśród osób aresztowanych; przypomina, że przetrzymywanie osób niewinnych w świetle prawa w areszcie tymczasowym jest dopuszczalne jedynie jako wyjątkowy środek ostateczny; wzywa także państwa członkowskie do ograniczenia stosowania aresztowania tymczasowego i do zbadania alternatyw dla tego środka; podkreśla potrzebę wprowadzenia norm unijnych dotyczących tymczasowego aresztowania, w których określono by minimalny wymiar kary niezbędny do zastosowania tymczasowego aresztowania, tak aby nieletni przestępcy byli wyłączeni z możliwości objęcia tymczasowym aresztowaniem; jest zdania, że osoby fizyczne nie powinny być przetrzymywane w więzieniu w oczekiwaniu na proces dłużej niż przez okres przewidziany prawem oraz że sprawy należy kierować do sądu w rozsądnym terminie; wzywa Komisję do zaproponowania minimalnych norm dotyczących warunków w więzieniach i aresztach w UE;

Prawo do równego traktowania

25. z niepokojem podkreśla, że nadal mają miejsce praktyki dyskryminacyjne ze względu na płeć, rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, religię lub przekonania, poglądy polityczne lub wszelkie inne poglądy, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie, niepełnosprawność, wiek, orientację seksualną lub tożsamość płciową; wzywa Komisję, aby propagowała politykę publiczną mającą na celu wyeliminowanie takiej dyskryminacji oraz aby zapewniła właściwe i pełne wdrożenie decyzji ramowej Rady 2008/913/WSiSW w sprawie zwalczania rasizmu i ksenofobii⁽¹²⁾; uważa, że Komisja powinna wszcząć postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego przeciwko tym państwom członkowskim, które tego nie uczyniły;

26. podkreśla, że zgodnie ze sprawozdaniami rocznymi Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej na temat praw podstawowych wiele państw członkowskich stosuje dyskryminujące praktyki instytucjonalne, strategie polityczne i przepisy; wzywa Komisję i państwa członkowskie do zapewnienia pełnego wdrożenia i egzekwowania przepisów antidyskryminacyjnych, do wszczęcia postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego przeciwko tym państwom członkowskim, które nie transponują lub nie w pełni wdrażają prawodawstwo UE w zakresie przeciwdziałania dyskryminacji, a także do zaostrzenia środków zapobiegających dyskryminacji instytucjonalnej, zwłaszcza ze strony organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości, która może mieć poważniejszy wpływ na osoby należące do grup społecznych w trudnej sytuacji; zwraca uwagę, że należy pilnie zwiększyć ochronę przed dyskryminacją, która nie ogranicza się tylko do zatrudnienia, dzięki horyzontalnemu i przekrojowemu podejściu; wzywa Komisję i Radę, by niezwłocznie odblokowały dyrektywę w sprawie równego traktowania bez obniżania standardów;

27. podkreśla, że zgodnie ze sprawozdaniem Agencji Praw Podstawowych na temat praw podstawowych z 2021 r. państwa członkowskie powinny znacznie zwiększyć skuteczność środków i rozwiązań instytucjonalnych na rzecz pełnego i prawidłowego stosowania dyrektywy w sprawie równości rasowej⁽¹³⁾, w szczególności poprzez zwiększenie niezależności organów ds. równości, zapewniając im odpowiednie uprawnienia i zasoby, aby mogły skutecznie wypełniać zadania powierzone im na mocy prawodawstwa UE dotyczącego niedyskryminacji;

28. wzywa Komisję, aby zaostrzyła walkę z rasizmem, między innymi dzięki ustanowieniu ambitnych przepisów; ponadto wzywa Komisję, by zagwarantowała, że zostaną podjęte odpowiednie działania następcze w związku z unijnym planem działania przeciwko rasizmowi na lata 2020–2025⁽¹⁴⁾, oraz aby wprowadziła skuteczne mechanizmy monitorowania i oceny poczynionych postępów;

29. z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Komisja powołała koordynatora ds. praw ofiar, przyjęła pierwszą strategię w zakresie praw ofiar i utworzyła platformę ds. praw ofiar; podkreśla jednak, że w kilku państwach członkowskich utrzymują się trudności w dostępie do wymiaru sprawiedliwości, zwłaszcza w przypadku ofiar znajdujących się w trudnej sytuacji, oraz problemy związane z niezawisłością sądów;

⁽¹¹⁾ Fair Trials, „Europe: Increase in pre-trial detention rates erodes rule of law” [Uczciwe postępowania, Europa: przedłużanie okresu aresztowania wpływa negatywnie na praworządność], 28 kwietnia 2021 r.

⁽¹²⁾ Decyzja ramowa Rady 2008/913/WSiSW z dnia 28 listopada 2008 r. w sprawie zwalczania pewnych form i przejawów rasizmu i ksenofobii za pomocą środków prawnokarnych (Dz.U. L 328 z 6.12.2008, s. 55).

⁽¹³⁾ Dyrektywa Rady 2000/43/WE z dnia 29 czerwca 2000 r. wprowadzająca w życie zasadę równego traktowania osób bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne (Dz.U. L 180 z 19.7.2000, s. 22).

⁽¹⁴⁾ Komunikat Komisji z dnia 18 września 2020 r. zatytułowany „Unia równości: unijny plan działania przeciwko rasizmowi na lata 2020–2025” (COM(2020)0565).

Czwartek, 15 września 2022 r.

30. apeluje o utworzenie mechanizmu uwzględniania kwestii związanych ze współpracą i koordynacją unijnych i krajowych strategii politycznych na rzecz równości, tak aby wszystkie formy dyskryminacji, w szczególności dyskryminacja krzyżowa, były uwzględniane w przeglądzie i przyjmowaniu strategii politycznych, w tym poprzez systematyczne i przejrzyste oceny wpływu na równość, zgodnie z jasno określonymi celami i harmonogramem, w oparciu o dowody i za pomocą wskaźników skuteczności działania; apeluje o nawiązanie ścisłej współpracy z odpowiednimi zainteresowanymi stronami, organizacjami wsparcia, społecznościami i osobami, które doświadczają dyskryminacji, przy zapewnieniu odpowiednich zasobów pozwalających na podejmowanie działania i środki monitorowania;

31. potępia nasilające się ataki na osoby LGBTIQ i wzywa państwa członkowskie oraz Komisję, by podjęły działania mające na celu położenie kresu tym atakom oraz zagwarantowanie rzeczywistej równości osób LGBTIQ we wszystkich obszarach;

32. potępia podejście niektórych rządów UE do przyjmowania przepisów w ramach procedur przyspieszonych bez konsultacji społecznych, a nawet – w wyjątkowych przypadkach – poprzez zmianę konstytucji, jako sposobu na usankcjonowanie dyskryminacyjnej polityki, która w przeciwnym razie nie mogłaby być przedmiotem ustawodawstwa, np. przepisów wymierzonych konkretnie w osoby LGBTIQ; odnotowuje, że zatwierdzone zmiany konstytucji Węgier czy projekt ustawy anti-LGBTIQ, które węgierski parlament przyjął w czerwcu 2021 r., to znamienne przykłady naruszania prawa do równego traktowania i zasady niedyskryminacji; z zadowoleniem przyjmuje fakt, że 18 państw członkowskich opublikowało wspólne oświadczenie potępiające zmiany w węgierskiej ustawie o ochronie dzieci wymierzone w osoby LGBT; z zadowoleniem przyjmuje fakt, że 16 państw członkowskich potwierdziło swoje poparcie dla walki z dyskryminacją osób LGBTIQ; podkreśla, że propagowanie europejskiego stylu życia bezspornie obejmuje promowanie tolerancji, akceptacji, niedyskryminacji i równego traktowania;

33. jest zaniepokojony doniesieniami o nadużywaniu siły, brutalności policji i naruszeniach wobec Romów, do których dochodzi w całej UE, jak wynika z ustaleń Agencji Praw Podstawowych UE opublikowanych w 2020 r.; wskazano w nich również, że Romowie doświadczają powszechnego ubóstwa, nieodpowiednich warunków życia, złego stanu zdrowia, wykluczenia z rynku pracy i prześladowania; potępia utrzymujące się wykluczenie społeczne i antycyganizm, które prowadzą do nieproporcjonalnej karalności Romów; wzywa także Komisję do przedstawienia lepszych przepisów i konkretnych środków politycznych w celu zapobieżenia takim incydentom i zapewnienia sprawiedliwości ofiarom, a także wpisania walki z antycyganizmem w główny nurt polityki unijnej;

34. ubolewa nad faktem, że wielu Romów w UE nadal żyje w zmarginalizowanych osiedlach, w skrajnie niepewnych warunkach i w bardzo złej sytuacji społeczno-ekonomicznej, często bez dostępu do czystej wody pitnej, elektryczności, bezpiecznych i odpowiednich mieszkań, kształcenia, zatrudnienia, opieki zdrowotnej, kanalizacji i wywozu śmieci; przypomina, że sytuacja w osiedlach romskich stanowi jawne pogwałcenie praw człowieka i praw podstawowych oraz ma poważne konsekwencje, zwłaszcza dla dzieci romskich; wzywa państwa członkowskie do przestrzegania zalecenia Rady w sprawie równouprawnienia, włączenia i partycypacji Romów⁽¹⁵⁾, a także unijnych ram strategicznych na rzecz równouprawnienia, włączenia społecznego i udziału Romów na lata 2020–2030⁽¹⁶⁾, oraz do pełnego wykorzystania do tego celu funduszy unijnych i krajowych; wzywa Komisję do lepszego monitorowania postępów państw członkowskich i do podjęcia odpowiednich działań następczych;

35. wyraża ubolewanie, że praktyka segregacji dzieci z grup mniejszościowych w szkołach pozostaje w Europie istotnym problemem; podkreśla, że takie praktyki często wynikają z błędnego diagnozowania u dzieci niepełnosprawności intelektualnej ze względu na ich sytuację społeczną lub osobistą; wzywa państwa członkowskie do wzmocnienia polityki integracyjnej, aby zapobiec takim dyskryminującym praktykom, zarówno zamierzonym, jak i niezamierzonym, oraz do wprowadzenia mechanizmów nadzoru w celu weryfikacji, a w razie potrzeby zmiany decyzji diagnostycznych;

36. wzywa państwa członkowskie do zapewnienia odpowiedniego zaangażowania organów ochrony społeczno-prawnej w odniesieniu do dzieci i opieki społecznej w zmarginalizowanych społecznościach romskich, aby zagwarantować dzieciom ochronę i opiekę niezbędną dla ich dobrostanu i rozwoju, przy jednoczesnym zabezpieczeniu ich najlepszego interesu, oraz do wprowadzenia procedur dostosowanych do różnych potrzeb zmarginalizowanych społeczności romskich, pozwalających organom ochrony społeczno-prawnej na wypełnianie obowiązków w taki sam sposób, jak w przypadku dzieci z populacji większościowej;

⁽¹⁵⁾ Zalecenie Rady z dnia 12 marca 2021 r. w sprawie równouprawnienia, włączenia i partycypacji Romów (Dz.U. C 93 z 19.3.2021, s. 1).

⁽¹⁶⁾ Komunikat Komisji z dnia 7 października 2020 r. pt. „Unia równości: unijne ramy strategiczne na rzecz równouprawnienia, włączenia społecznego i udziału Romów” (COM(2020)0620).

Czwartek, 15 września 2022 r.

37. podkreśla, że unijne ramy strategiczne na rzecz równouprawnienia, włączenia społecznego i udziału Romów wyznaczają ambitne cele w siedmiu kluczowych obszarach, do których należą: niedyskryminacja, włączenie, uczestnictwo, edukacja, zatrudnienie, opieka zdrowotna i mieszkalnictwo; umożliwiają one skuteczniejsze monitorowanie, gdyż zawierają szereg wymiernych i mierzalnych celów służących do śledzenia postępów; wzywa Komisję, by zapewniła odpowiednie działania następcze w odniesieniu do strategii i postępów; ponadto wzywa Komisję i państwa członkowskie, by egzekwowały zakaz profilowania rasowego lub etnicznego w ramach egzekwowania prawa, środków zwalczania terroryzmu i kontroli migracji, a także zakaz stosowania przemocy przez policję, oraz by zapewniły rozliczalność;

38. jest zaniepokojony tym, że terroryzm i polityka antyterrorystyczna mogły poskutkować dyskryminacją i wrogością wobec niektórych grup, w tym wobec społeczności o innym kolorze skóry, społeczności muzułmańskich oraz ruchów, działaczy i organizacji antyrasistowskich; ubolewa, że w niektórych przypadkach polityka ta obejmuje delegitymizację, penalizację lub próby penalizacji dyskursów politycznych, religijnych i innych, co może prowadzić do dyskryminujących praktyk egzekwowania prawa, takich jak profilowanie rasowe i religijne, oraz do szerszych skutków społecznych, takich jak autocenzura i ograniczanie przestrzeni społeczeństwa obywatelskiego;

39. z zadowoleniem przyjmuje decyzję Komisji o zorganizowaniu konsultacji publicznych w sprawie aktualizacji dyrektywy 2012/29/UE ustanawiającej normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw⁽¹⁷⁾, będącej częścią strategii UE w zakresie praw ofiar (na lata 2020–2025), w trosce o skuteczniejszą pomoc ofiarom, w tym ofiarom terroryzmu, i w trosce o ich ochronę oraz o uznanie wagi poszanowania ich godności; domaga się, by właściwe instytucje zapewniły środki chroniące przed dalszą wiktymizacją wskutek poniżenia i ataków na wizerunek ofiar pochodzących z grup społecznych powiązanych z napastnikiem;

40. ponownie zwraca się do instytucji UE i państw członkowskich o skuteczne stawianie czoła takim wyzwaniom jak wykorzystywanie seksualne dzieci, pornografia dziecięca, ochrona dzieci-migrantów pozbawionych opieki, sytuacja dzieci z niepełnosprawnościami w domach dziecka, ochrona dzieci, które padły ofiarą przemocy domowej i wykorzystywania w miejscu pracy, oraz problemu dzieci zaginionych;

41. z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Komisja uwzględniła zalecenia Parlamentu i przyjęła ambitną strategię na rzecz praw osób z niepełnosprawnościami na lata 2021–2030⁽¹⁸⁾; ponownie podkreśla fundamentalne znaczenie wdrożenia zaproponowanych środków i dalszego opracowywania środków krajowych, aby zadbać o to, by osoby z niepełnosprawnościami nie były szykanowane ani dyskryminowane pod względem zatrudnienia, edukacji i włączenia społecznego, a prawa przewidziane w Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych były im w pełni zagwarantowane;

42. jest głęboko zaniepokojony wzrostem ubóstwa i wykluczenia społecznego, zwłaszcza w wyniku pandemii COVID-19, oraz wzrostem liczby przypadków nawoływania do nienawiści i przestępstw z nienawiści; wyraża ponadto zaniepokojenie szczególnie i bezprecedensową presją, jaką pandemia wywarła zwłaszcza na osoby znajdujące się w trudnej sytuacji, w tym kobiety, osoby z mniejszości rasowych, migrantów i osoby z niepełnosprawnościami; wyraża głębokie zaniepokojenie faktem, że kryzys związany z COVID-19 był coraz powszechniej wykorzystywany jako pretekst do atakowania grup w trudnej sytuacji – w tym migrantów, osób ze środowisk imigranckich i społeczności romskich – które już i tak padają ofiarą dyskryminacji rasowej i etnicznej, nawoływania do nienawiści i przestępstw z nienawiści;

43. podkreśla, że pandemia COVID-19 ukazała poważne braki w zdolnościach i gotowości systemów opieki zdrowotnej, oświaty, zatrudnienia i ochrony socjalnej państw członkowskich; jest głęboko przekonany, że państwa członkowskie muszą znacznie usprawnić systemy opieki zdrowotnej, opieki społecznej i pomocy społecznej, aby zapewnić pełne wsparcie wszystkim obywatelom, a zwłaszcza osobom bardziej narażonym na zagrożenia, nawet w czasie kryzysu, a tym samym odpowiednio chronić zdrowie oraz prawa gospodarcze i społeczne wszystkich obywateli;

44. ubolewa, że pandemia COVID-19 w nieproporcjonalny sposób dotknęła zmarginalizowane społeczności romskie ze względu na złe warunki mieszkaniowe, ograniczony dostęp do wody, elektryczności i urządzeń sanitarnych oraz brak dostępu do internetu i odpowiedniego sprzętu informatycznego, co sprawia, że młodszy Romowie jeszcze gorzej radzą sobie z nauką w szkole; jest szczególnie zaniepokojony wpływem, jaki pandemia COVID-19 wywarła na Romów, pogłębiając nierówności i podsycając uprzedzenia, w tym przypadkami stosowania przemocy przez policję; zauważa z ubolewaniem,

⁽¹⁷⁾ Dyrektywa 2012/29/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 października 2012 r. ustanawiająca normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw (Dz.U. L 315 z 14.11.2012, s. 57).

⁽¹⁸⁾ Komunikat Komisji z 3 marca 2021 r. pt. „Unia równości: strategia na rzecz praw osób z niepełnosprawnościami na lata 2021–2030” (COM(2021)0101).

Czwartek, 15 września 2022 r.

że podczas pandemii Romowie wielokrotnie stawali się kozłem ofiarnym; zauważa, że byli oni narażeni na stygmatyzację, dyskryminację i nienawistne wypowiedzi wiążące wirusa z ich pochodzeniem etnicznym; ubolewa, że niektóre media i portale społecznościowe często przedstawiały Romów jako czynnik zagrażający zdrowiu publicznemu, odpowiedzialny za rozprzestrzenianie się wirusa; wzywa Komisję i państwa członkowskie do zintensyfikowania polityki przeciwdziałania doświadczanemu przez społeczności romskie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, ze szczególnym uwzględnieniem praw romskich kobiet i dzieci;

45. podkreśla, że mieszkanie jest podstawową potrzebą, a dostęp do mieszkania, a w szczególności pomoc mieszkaniowa, jest prawem podstawowym, ponieważ obywatele pozbawieni mieszkania nie mogą w pełni uczestniczyć w życiu społecznym ani korzystać ze wszystkich swoich praw podstawowych; wzywa państwa członkowskie do bezzwłocznego uznania, że powinny być związane art. 31 zmienionej Europejskiej karty społecznej dotyczącym prawa do mieszkania; wyraża szczególne zaniepokojenie faktem, że młodzi ludzie są pozbawieni mieszkań z powodu ogromnego wzrostu ich cen, zwłaszcza na obszarach miejskich;

46. uznaje, że ubóstwo jest kolejną formą dyskryminacji, która prowadzi do naruszenia praw podstawowych, zwłaszcza tych grup, których prawa są już i tak najbardziej zagrożone, takich jak kobiety, migranci, osoby ciemnoskóre i należące do mniejszości rasowych oraz mniejszości etnicznych, społeczność LGBTIQ i dzieci; podkreśla szczególną podatność dzieci na zagrożenia oraz wpływ, jaki ubóstwo wywiera na nie oraz na ich rozwój fizyczny i psychiczny; wzywa Komisję, Radę i państwa członkowskie do opracowania strategii politycznych mających na celu ograniczenie ubóstwa, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci; wzywa państwa członkowskie do zagwarantowania wszystkim równego dostępu do opieki zdrowotnej, kształcenia na wysokim poziomie i mieszkań oraz do zakończenia ograniczania usług publicznych, które doprowadziło do wzrostu wskaźników ubóstwa, a przede wszystkim nierówności; przypomina, że prawa gospodarcze i społeczne stanowią prawa podstawowe; ponownie wzywa Radę i Komisję do uwzględniania praw podstawowych przy opracowywaniu wniosków dotyczących polityki gospodarczej;

47. podkreśla, że państwa członkowskie powinny podjąć działania, by zagwarantować prawo do wysokiej jakości zatrudnienia, które można pogodzić z życiem osobistym i rodzinnym oraz z rozwojem osobistym, ponieważ jest to najlepszy sposób na wyeliminowanie ubóstwa; uznaje, że wysysk pracowników i nadużycia w miejscu pracy stanowią wyraźne naruszenie tego prawa; wzywa państwa członkowskie do poprawy inspekcji pracy oraz do wprowadzenia środków mających na celu eliminację nadużyć w pracy; wzywa Komisję, by przeanalizowała działania niezbędne do przystąpienia przez UE do Europejskiej karty społecznej oraz by zaproponowała harmonogram tych działań;

48. jest zaniepokojony brakiem postępów w kwestii niepewnych warunków zatrudnienia w sektorze opieki, co ma dramatyczne konsekwencje dla osób starszych, które potrzebują takich usług do godnego życia i dalszego funkcjonowania w społeczeństwie; wzywa Komisję i państwa członkowskie do wzmożenia wysiłków, by zwalczać wszelkie formy dyskryminacji osób starszych oraz by zaspokajać ich potrzeby i gwarantować ich prawa; podkreśla, jak ważne jest wspieranie inicjatyw związanych z aktywnym starzeniem się;

49. podkreśla, że dostępność usług internetowych w całej UE jest jednym z podstawowych warunków wstępnych pełnego włączenia społecznego w Europie; zauważa, że w niektórych częściach UE, najczęściej na obszarach wiejskich, nadal nie ma dostępu do dobrej jakości usług internetowych, co może prowadzić do dalszego pogłębiania się nierówności wśród Europejczyków; zachęca Komisję i państwa członkowskie do przyspieszenia transformacji cyfrowej UE, która powinna koncentrować się jednakowo na dobrostanie wszystkich pokoleń i zapewniać bezpieczeństwo w sieci;

50. przypomina, jak ważne jest systematyczne gromadzenie obowiązkowych i zdezagregowanych danych dotyczących równości oraz opracowanie wskaźników, które posłużą do mierzenia postępów unijnych strategii w zakresie zwalczania rasizmu i dyskryminacji oraz do sprawozdawczości z tych postępów; wzywa Komisję i państwa członkowskie do wzmożenia działań w tym zakresie; wzywa Komisję i państwa członkowskie do gromadzenia danych na temat równości zdezagregowanych według pochodzenia rasowego i etnicznego oraz innych cech prawnie chronionych, by dokumentować przejawy rasizmu i opracować politykę publiczną, która w rzeczywisty i skuteczny sposób zaspokoi potrzeby doświadczających go osób, przy pełnym poszanowaniu podstawowego prawa do prywatności, ochrony danych osobowych oraz stosownych przepisów unijnych i krajowych;

Rasizm strukturalny

51. dostrzega i potępia istnienie w UE rasizmu strukturalnego wynikającego ze stereotypów utrwalanych dyskursami, które prowadzą do dyskryminacji mniejszości etnicznych we wszystkich dziedzinach życia; jest głęboko zaniepokojony indywidualnymi, strukturalnymi i instytucjonalnymi formami rasizmu i ksenofobii w UE oraz coraz większą dyskryminacją Arabów, czarnych Europejczyków, osób pochodzenia azjatyckiego, Żydów, muzułmanów i Romów; wzywa państwa członkowskie, by położyły kres dyskryminacyjnym praktykom instytucjonalnym, strategiom politycznym i przepisom;

Czwartek, 15 września 2022 r.

52. podkreśla fakt, że ruch Black Lives Matter zmobilizował społeczeństwa na całym świecie do walki z przejawami rasizmu i dyskryminacją, których dopuszczają się organy ścigania; przypomina swoją rezolucję z dnia 19 czerwca 2020 r. w sprawie protestów antyrasistowskich po śmierci George'a Floyda⁽¹⁹⁾, w której Parlament potwierdził, że życie osób ciemnoskórych się liczy („Black Lives Matter”); ponownie wyraża poparcie dla powszechnych protestów przeciwko rasizmowi i dyskryminacji, które odbyły się w europejskich stolicach i miastach na całym świecie po śmierci George'a Floyda w 2020 r.; popiera apel protestujących o zajęcie stanowiska przeciw opresji i rasizmowi strukturalnemu w Europie; z zadowoleniem przyjmuje mianowanie w maju 2021 r. koordynatora UE ds. przeciwdziałania rasizmowi, organizację szczytu UE w sprawie walki z rasizmem, utworzenie stałego forum konsultacji ze społeczeństwem obywatelskim w sprawie przeciwdziałania rasizmowi oraz konkluzje Rady z dnia 4 marca 2022 r. o zwalczaniu rasizmu i antysemityzmu; ponadto z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Komisja po raz pierwszy przyznała w swoim unijnym planie działania przeciwko rasizmowi na lata 2020–2025, iż rasizm strukturalny istnieje, oraz określiła konkretne środki służące zwalczaniu rasizmu i dyskryminacji etnicznej w UE;

53. wzywa instytucje UE i państwa członkowskie do wyeliminowania podstawowych przyczyn rasizmu strukturalnego; wzywa Komisję i państwa członkowskie, by wdrożyły środki mające na celu rozwiązanie problemu utrzymujących się nierówności strukturalnych w kluczowych obszarach, takich jak system sądownictwa karnego, oświata, mieszkalnictwo, zatrudnienie, opieka zdrowotna, towary i usługi; podkreśla istotną rolę edukacji i mediów w przeciwdziałaniu rasistowskim narracjom oraz w obalaniu uprzedzeń i stereotypów; wzywa Komisję i państwa członkowskie do promowania szkoleń antyrasistowskich;

54. wzywa państwa członkowskie do przyjęcia do końca 2022 r. krajowych planów działania przeciwko rasizmowi i nadania priorytetu działaniom mającym na celu rozwiązanie problemu braku dostępu do wymiaru sprawiedliwości oraz utrzymujących się nierówności społeczno-gospodarczych w obszarach takich jak mieszkalnictwo, opieka zdrowotna, zatrudnienie i oświata, które to kwestie należy uznać za podstawowe przeszkody w pełnym korzystaniu z praw podstawowych oraz za kluczowe bariery utrudniające włączenie i równość; zwraca się do Komisji o monitorowanie realizacji tych krajowych planów działania i planu działania UE oraz o zapewnienie odpowiednich działań następczych w związku z tymi planami; wzywa ponadto Komisję, by monitorowała przejawy rasizmu i dyskryminacji w państwach członkowskich oraz przeciwdziałała tym zjawiskom, między innymi poprzez wszczynanie postępowań w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, by skutecznie wpłynąć na stosowanie prawa;

55. podkreśla szerzące się nastroje rasistowskie i ksenofobiczne podchwytywane przez niektórych liderów opinii, polityków i media, co rodzi wrogą atmosferę, w której muszą funkcjonować aktywiści i organizacje walczące z rasizmem; zwraca się do państw członkowskich o pełną transpozycję i stosowanie decyzji ramowej Rady 2008/913/WSiSW w sprawie zwalczania pewnych form i przejawów rasizmu i ksenofobii za pomocą środków prawnych; zachęca państwa członkowskie do przyjęcia niezbędnych środków, aby zagwarantować, że pobudki rasistowskie lub ksenofobiczne będą stanowić okoliczność obciążającą lub że pobudki takie będą uwzględniane przez sądy przy określaniu wymiaru kary;

56. jest głęboko zaniepokojony istnieniem i stałym rozprzestrzenianiem się w UE ruchów skrajnie prawicowych, zwłaszcza grup neofaszystowskich i neonazistowskich; wzywa państwa członkowskie, by podjęły pilne środki w celu skutecznego zakazania działalności tych grup; apeluje w międzyczasie o dalsze badanie podstaw tworzenia, bazy członkowskiej, a zwłaszcza źródeł finansowania takich grup w celu zidentyfikowania ewentualnej ingerencji zagranicznej; podkreśla, że w programach nauczania historii trzeba poświęcić więcej miejsca obiektywnemu i opartemu na faktach uczeniu o różnych ideologiach rasowych lub etnicznych, takich jak niewolnictwo, kolonializm czy faszyzm, ich formach i źródłach, w tym o niewłaściwym wykorzystywaniu nauki do ich uzasadnienia, a także o ich konsekwencjach i ewentualnych pozostałościach w obecnych czasach, by przeciwdziałać ciągłemu odradzaniu się tych ideologii;

57. przypomina, że trzeba poświęcić szczególną uwagę cyfryzacji i ewentualnym uprzedzeniom społecznym, które mogą być wprowadzane do nowych technologii; podkreśla potrzebę zajęcia się potencjalnymi zagrożeniami związanymi ze sztuczną inteligencją nie jako problemem technicznym, lecz społecznym, zwłaszcza w przypadku osób z grup rasowych; wzywa Komisję i państwa członkowskie, by wprowadziły środki uniemożliwiające potęgowanie dyskryminacji, istniejących nierówności i ubóstwa za pośrednictwem nowych technologii, w tym sztucznej inteligencji; wzywa Komisję i państwa członkowskie do dopilnowania, by systemy sztucznej inteligencji opierały się na zasadach przejrzystości, wyjaśnialności, uczciwości i rozliczalności oraz by były przeprowadzane niezależne kontrole, co pozwoli uniknąć potęgowania rasizmu przez te systemy; ponownie wzywa Komisję i państwa członkowskie, by zajęły się problemem różnic w traktowaniu kobiet i mężczyzn oraz problemem braku różnorodności w sektorze ICT oraz w dziedzinach nauk przyrodniczych, technologii, inżynierii i matematyki (STEM), zwłaszcza w obszarze rozwoju nowych technologii, w tym sztucznej inteligencji, a w szczególności na stanowiskach wymagających podejmowania decyzji;

⁽¹⁹⁾ Dz.U. C 362 z 8.9.2021, s. 63.

Czwartek, 15 września 2022 r.

58. wzywa państwa członkowskie, by zapewniły pełne wdrożenie dyrektywy w sprawie równości rasowej i dyrektywy w sprawie równego traktowania w zakresie zatrudnienia⁽²⁰⁾ w celu zwalczania utrzymującego się rasizmu wobec osób o różnym pochodzeniu, pochodzeniu etnicznym lub kolorze skóry; potępia fakt, że mniejszości rasowe, etniczne, językowe i religijne nadal doświadczają głęboko zakorzenionego rasizmu strukturalnego i instytucjonalnego, dyskryminacji, przestępstw z nienawiści i nawoływania do nienawiści, braku dostępu do wymiaru sprawiedliwości oraz utrzymujących się nierówności społeczno-gospodarczych, co należy uznać za główne przeszkody w pełnym korzystaniu przez członków tych mniejszości, jako obywateli UE, z praw podstawowych oraz za kluczowe bariery utrudniające włączenie i równość we wszystkich sferach życia, w tym w mieszkalnictwie, oświacie, opiece zdrowotnej i zatrudnieniu;

Przemoc ze względu na płeć, prawa kobiet i prawa osób LGBTIQ+

59. potępia fakt, że przemoc ze względu na płeć jest jedną z najbardziej rozpowszechnionych form przemocy w UE, gdyż z badań unijnych wynika, że co trzecia kobieta w Unii – łącznie 62 mln kobiet – doświadczyła przemocy fizycznej lub seksualnej po ukończeniu 15. roku życia oraz że ponad połowa kobiet (55 %) padła ofiarą molestowania seksualnego; zwraca uwagę, że przemoc ze względu na płeć jest formą dyskryminacji i naruszeniem praw podstawowych, a także skutkiem stereotypów dotyczących płci, struktur heteropatriarchalnych i asymetrii władzy oraz nierówności o charakterze strukturalnym i instytucjonalnym; podkreśla, jak ważne we wszystkich strategiach politycznych i środkach, które mają na celu zwalczanie przemocy ze względu na płeć, jest stosowanie podejścia przekrojowego i skoncentrowanego na ofiarach; wzywa Komisję i państwa członkowskie do wzmoczenia wysiłków w tym kierunku;

60. podkreśla znaczenie walki z przemocą ze względu na płeć we wszystkich jej formach oraz poszerzania równości płci i praw kobiet; z zadowoleniem przyjmuje wniosek Komisji z dnia 8 marca 2022 r. dotyczący dyrektywy w sprawie zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej⁽²¹⁾, w którym zaproponowano środki dotyczące penalizacji niektórych form przemocy, w tym penalizacji zgwałcenia ze względu na brak zgody i niektórych form cyberprzemocy, a także środki mające na celu ochronę ofiar, ułatwienie dostępu do wymiaru sprawiedliwości, udzielanie wsparcia ofiarom i zapobieganie przemocy, a także zawarto przepisy dotyczące interseksjonalności; podkreśla transgraniczny wymiar przemocy ze względu na płeć i podkreśla, że przemoc ze względu na płeć musi być zwalczana na szczeblu europejskim; wzywa Komisję do ujęcia przemocy ze względu na płeć w zestawieniu szczególnie poważnych przestępstw zawartym w art. 83 ust. 1 TFUE;

61. wzywa Radę do zakończenia unijnej ratyfikacji Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (konwencji stambulskiej); ubolewa nad tym, że Bułgaria, Czechy, Węgry, Łotwa, Litwa i Słowacja nie ratyfikowały jeszcze konwencji i ponawia swój apel do tych krajów o jej ratyfikację; zwraca uwagę, że konwencję stambulską należy rozumieć jako minimalną normę na rzecz wyeliminowania przemocy ze względu na płeć; zdecydowanie potępia podejmowane przez niektóre państwa członkowskie, w szczególności Polskę, próby uchylecia już wprowadzonych środków służących wdrożeniu konwencji stambulskiej i zwalczaniu przemocy oraz próby wycofania się z konwencji;

62. potępia działania ruchów antygenderowych i antyfeministycznych, które systematycznie naruszają prawa kobiet i osób LGBTIQ; wzywa Komisję do dopilnowania, by organizacje społeczeństwa obywatelskiego otrzymujące wsparcie i finansowanie z Unii nie promowały dyskryminacji ze względu na płeć; z zadowoleniem przyjmuje pierwszą w historii strategię UE na rzecz równości osób LGBTIQ, a ponadto potępia coraz częstsze przypadki dyskryminacji, przestępstw z nienawiści i przemocy wobec osób LGBTIQ; zwraca się do Komisji o zapewnienie odpowiednich działań następczych w odniesieniu do tej strategii;

63. potępia stałe i uporczywe działania przeciwko prawom kobiet, w tym prawom i zdrowiu seksualnemu i reprodukcyjnemu, podejmowane w niektórych państwach członkowskich, zwłaszcza w Polsce, na Słowacji, w Chorwacji i na Litwie; przypomina, że przymus reprodukcyjny i odmowa bezpiecznej i legalnej aborcji są również formami przemocy ze względu na płeć; podkreśla fakt, że Europejski Trybunał Praw Człowieka kilkakrotnie orzekł, że restrykcyjne przepisy aborcyjne i niewdrażanie stosownych przepisów naruszają przynależne kobietom i dziewczętom prawa człowieka oraz ich autonomię cielesną; wyraża ubolewanie z powodu braku dostępu kobiet do aborcji w wielu krajach i potępia śmierć co najmniej czterech kobiet w Polsce z powodu stosowania przepisów zakazujących aborcji praktycznie we wszystkich okolicznościach; wzywa państwa członkowskie do podjęcia skutecznych kroków w celu rozwiązania problemu tego rodzaju naruszeń praw człowieka i praw kobiet oraz do wprowadzenia niezbędnych mechanizmów zapobiegających ich

⁽²⁰⁾ Dyrektywa Rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r. ustanawiająca ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy (Dz.U. L 303 z 2.12.2000, s. 16).

⁽²¹⁾ COM(2022)0105.

Czwartek, 15 września 2022 r.

występowaniu w przyszłości; wzywa Komisję do uznania aborcji za prawo podstawowe, do usunięcia wszelkich przeszkód w dostępie do niej oraz do zadbania o to, by była ona dokonywana w ramach publicznych systemów opieki zdrowotnej, a także do położenia większego nacisku na zdrowie i prawa seksualne i reprodukcyjne w rocznych sprawozdaniach na temat praworządności;

64. zdecydowanie potępia dyskryminację i segregację kobiet romskich w placówkach opieki zdrowotnej nad matkami; z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Czechy przyjęły ustawę w sprawie odszkodowań dla ofiar przymusowej i nielegalnej sterylizacji, oraz zauważa, że rząd Słowacji uczynił krok naprzód i w 2021 r. złożył przeprosiny, lecz jak na razie nie przedstawił żadnego projektu ustawy dotyczącej odszkodowań; uważa, że prawo dostępu do ochrony zdrowia, a w szczególności zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego, stanowi podstawowe prawo kobiet; prawo to należy wzmocnić i w żadnym wypadku nie można go ograniczać ani odbierać;

65. wzywa wszystkie państwa członkowskie do poszanowania autonomii cielesnej wszystkich ludzi, w szczególności poprzez zakazanie okaleczania narządów płciowych u osób interseksualnych, tzw. terapii konwersyjnej oraz przymusowej sterylizacji osób transseksualnych jako niezbędnego warunku prawnego uzgodnienia płci; ponownie podkreśla, że przepisy dotyczące uzgodnienia płci powinny być przyjmowane zgodnie z międzynarodowymi standardami praw człowieka, a zatem uzgodnienie płci powinno być dostępne, przystępne cenowo i administracyjnie, szybkie i oparte na samookreśleniu;

66. podkreśla, że trzeba uznać wszystkie związki partnerskie do celów swobody przemieszczania się, w tym w przypadku partnerów obywateli UE spoza Unii; jest zaniepokojony, że wciąż nie został wykonany wyrok TSUE w sprawie C-673/16 – Coman i Hamilton, w którym uznano, że na podstawie unijnych przepisów dotyczących swobody przemieszczania się pojęcie „współmałżonka” obejmuje współmałżonka tej samej płci; zwraca uwagę na złożoną do Komisji skargę dotyczącą identycznego przypadku (A.B. i K.V. przeciw Rumunii – skarga nr 17816/21); podkreśla, że bezczynność Komisji doprowadziła do tego, że skarżący w sprawie Coman i Hamilton, próbując dochodzić swoich roszczeń, wnieśli sprawę do ETPC (Coman i inni przeciw Rumunii – skarga nr 2663/21); ponownie wzywa Komisję do wszczęcia postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego w związku z niewykonaniem wyroku w sprawie Coman i Hamilton;

67. z zadowoleniem przyjmuje zobowiązanie Komisji do przedstawienia w 2022 r. rozporządzenia w sprawie wzajemnego uznawania rodzicielstwa przez państwa członkowskie, którego celem będzie stworzenie pewności prawa dla tęczy rodzin w całej UE;

68. zwraca uwagę na niepokojący wzrost przemocy ze względu na płeć i przemocy domowej podczas pandemii COVID-19; wyraża uznanie wobec szybkich reakcji niektórych władz krajowych, regionalnych i lokalnych, które wprowadziły środki mające na celu pomoc ofiarom przemocy domowej, takie jak zwiększenie liczby telefonów zaufania i wzmoczenie wymiany informacji oraz wprowadzenie systemu kodów w aptekach, doraźnych punktów doradztwa w sklepach spożywczych lub zamaskowanych aplikacji umożliwiających zgłaszanie przypadków przemocy domowej i znęcania się; zwraca jednak uwagę na ogólny brak schronisk lub innych możliwości bezpiecznego zakwaterowania dla osób, które doświadczyły przemocy ze względu na płeć; wzywa zatem państwa członkowskie do przyznania odpowiedniego finansowania istniejącym schroniskom w celu zwiększenia liczby miejsc, a także do ułatwienia tworzenia dodatkowych schronisk i bezpiecznych miejsc zamieszkania dla osób, które doświadczyły przemocy domowej, w tym dla towarzyszących im małoletnich; ponadto wzywa państwa członkowskie do zadbania o to, by usługi dla osób, które doświadczyły przemocy domowej, były postrzegane jako niezbędne i pozostały dostępne oraz aby te usługi uzupełniono odpowiednimi i specjalistycznymi szkoleniami dla służb policyjnych, a także ukierunkowanymi działaniami wymiaru sprawiedliwości w trosce o lepsze przygotowanie na przyszłość;

69. wyraża ubolewanie z powodu regresu dotyczącego praw kobiet i dziewcząt, jako że niektóre państwa członkowskie starały się cofnąć osiągnięcia w kwestii zdrowia i praw seksualnych i reprodukcyjnych, wykorzystując pandemię COVID-19 jako pretekst do ograniczenia dostępu do aborcji, antykoncepcji i usług ginekologicznych; podkreśla, że niezależnie od pandemii w niektórych państwach członkowskich podjęto próby ograniczenia istniejącej ochrony prawnej w zakresie dostępu kobiet do opieki aborcyjnej, w tym wprowadzono regresywne warunki, które muszą być spełnione przed przeprowadzeniem aborcji, takie jak obowiązkowe i stroniczne doradztwo lub tzw. czas refleksji; szczególnie potępia ponad 20 parlamentarnych prób ograniczenia dostępu do aborcji podjętych w tym okresie na Słowacji; zdecydowanie podkreśla, że usługi związane ze zdrowiem i prawami seksualnymi i reprodukcyjnymi trzeba uznać za niezbędne i powinny one być dostępne nawet podczas globalnych kryzysów zdrowotnych, zważywszy na pilny charakter tych usług;

Czwartek, 15 września 2022 r.

70. podkreśla, jak ważne jest zadbanie o to, by reakcja na kryzys związany z COVID-19 uwzględniała perspektywę płci i sporządzanie budżetu z uwzględnieniem aspektu płci, a także ocenę ex post wpływu w aspekcie płci, jak zaproponowano w strategii Komisji na rzecz równouprawnienia płci na lata 2020–2025; wzywa instytucje UE do dopilnowania, aby wszystkie polityki i działania UE uwzględniały aspekt płci;

Wolności

71. przypomina o znaczeniu obrony wolności, pluralizmu i niezależności mediów, utrzymania przejrzystości własności mediów i regulacji koncentracji rynku oraz zapewnienia ochrony dziennikarzy; uważa, że trzeba koniecznie wprowadzić w UE wiążące unijne przepisy zapewniające solidną i spójną ochronę niezależnych mediów i dziennikarzy przed uciążliwymi pozwami mającymi ich uciszyć lub zastraszyć, aby pomóc położyć kres temu procederowi; wzywa Komisję do wzmocnienia wysiłków w tym względzie, w tym poprzez zaproponowanie wiążących środków oraz poprzez ochronę dziennikarstwa śledczego i wspieranie jego finansowania;

72. potępia wykorzystywanie strategicznych powództw zmierzających do stłumienia debaty publicznej (SLAPP), które są wnoszone w celu uciszenia i zastraszenia obrońców praw człowieka, w tym obrońców praw osób LGBTI krytykujących naruszenie praw człowieka; podkreśla, że powództwa typu SLAPP to tylko jedno z zagrożeń dla wolnych i pluralistycznych mediów wśród takich jak naciski i imperatywy handlowe, naciski polityczne, autocenzura dziennikarska w kwestiach budzących szczególne kontrowersje, niepewny charakter kariery dziennikarskiej i duże obciążenie pracą, z którym borykają się dziennikarze, presja, którą czują, aby zachować dostęp do elitarnych źródeł dzięki niekrytycznym relacjom, a także perspektywa zrujnowania sobie kariery zawodowej w przypadku naruszenia milczących i zinternalizowanych założeń dotyczących właściwej „linii”, którą należy przyjąć w odniesieniu do szczególnie kontrowersyjnych kwestii, zwłaszcza dotyczących polityki zagranicznej; wzywa państwa członkowskie do ochrony i tworzenia niezależnych, pluralistycznych i wolnych mediów; potępia w tym względzie wszelkie środki mające na celu uciszenie krytycznych mediów i ograniczenie wolności i pluralizmu mediów; podkreśla, że konieczne jest pilne przeciwdziałanie wszystkim powództwom typu SLAPP; z zadowoleniem przyjmuje niedawną inicjatywę Komisji polegającą na opublikowaniu zalecenia w sprawie zapewnienia ochrony i bezpieczeństwa dziennikarzom oraz wzmocnienia ich pozycji w Unii Europejskiej; wzywa Komisję, by niezwłocznie przedstawiła projekt europejskiego aktu o wolności mediów;

73. jest zaniepokojony doniesieniami, że organy niektórych państw członkowskich korzystały z oprogramowania szpiegowskiego Pegasus w celach politycznych lub w innych nieuzasadnionych celach, by inwigilować dziennikarzy, polityków, prawników, działaczy organizacji społeczeństwa obywatelskiego lub inne osoby, co stanowi naruszenie prawa UE i wartości zapisanych w art. 2 TUE oraz w Karcie; jest zaniepokojony wykorzystywaniem Pegasus wobec dziennikarzy, działaczy na rzecz praw człowieka, opozycjonistów i prawników w UE i poza nią; przypomina, że Pegasus jest tylko jednym z wielu programów wykorzystywanych przez organy państwowe do prowadzenia niezgodnej z prawem masowej inwigilacji niewinnych obywateli; z zadowoleniem przyjmuje powołanie komisji śledczej Parlamentu Europejskiego ds. Pegasus, która zbada domniemane niewłaściwe wykorzystywanie narzędzi inwigilacji oraz zakres domniemanych naruszeń praw i wolności zapisanych w art. 2 TUE i w Karcie, a także proponuje zabezpieczenia i wyda zalecenia;

74. podkreśla, że kampanie oszczerstw przeciwko osobom LGBTIQ i szerszej pojętemu społeczeństwu obywatelskiemu są bardziej rozpowszechnione w państwach członkowskich, w których atakowana jest wolność mediów; zdecydowanie potępia prowadzone nieustannie w publicznych mediach kampanie oszczerstw wymierzone w sędziów, dziennikarzy i polityków krytycznych wobec rządu u władzy, w tym powództwa typu SLAPP wnoszone przez agencje i urzędników rządowych, przedsiębiorstwa państwowe lub osoby blisko powiązane z koalicjami rządzącymi w całej Europie; wzywa Komisję do wykorzystania wszelkich dostępnych jej instrumentów legislacyjnych i wykonawczych, aby zapobiec tego rodzaju działaniom zastraszającym, które zagrażają wolności słowa; wzywa Komisję, by we współpracy z organizacjami zrzeszającymi dziennikarzy monitorowała i zgłaszała ataki na nich oraz powództwa sądowe służące uciszeniu lub zastraszaniu niezależnych mediów, a także by zagwarantowała dostęp do odpowiednich środków prawnych;

75. ubolewa nad faktem, że bezpieczeństwo dziennikarzy nie jest powszechnie zagwarantowane; podkreśla znaczenie pluralizmu mediów oraz potrzebę ochrony dziennikarzy przed groźbami i atakami, aby zapobiegać samocenzurze, zapewnić wolność wypowiedzi i prawo do informacji oraz chronić zawód dziennikarza; wzywa Komisję, aby ulepszyła narzędzia oceny środków podjętych przez rządy, mogących osłabić wolność informacji i pluralizm;

Czwartek, 15 września 2022 r.

76. potępia ataki i przemoc wobec dziennikarzy oraz ich zatrzymania podczas protestów, przez co uniemożliwiono im relacjonowanie wydarzeń, a tym samym normalne wykonywanie pracy; wyraża głębokie zaniepokojenie przypadkami brutalności policji podczas protestów, przede wszystkim wobec dziennikarzy, i wzywa do pociągnięcia policjantów do odpowiedzialności; apeluje do Komisji i państw członkowskich o zapewnienie bezpieczeństwa i ochrony dziennikarzy, zwłaszcza podczas protestów;

77. podkreśla, że zgodnie z prawem międzynarodowym praw człowieka można legalnie nałożyć pewne ograniczenia na wolność pokojowego zgromadzania się w celu ochrony zdrowia publicznego lub innych uzasadnionych interesów, jednak muszą one być przewidziane prawem oraz konieczne i proporcjonalne do konkretnego celu; wyraża głębokie zaniepokojenie z powodu niektórych całkowitych zakazów protestów, a także pewnych zakazów i ograniczeń dotyczących protestów nałożonych podczas pandemii COVID-19, podczas gdy inne zgromadzenia publiczne o podobnej wielkości pozostały dozwolone, a także z powodu używania siły wobec pokojowych demonstrantów; wyraża zaniepokojenie faktem, że w państwach członkowskich obowiązują różne progi, po przekroczeniu których możliwe jest użycie siły i broni przez organy ścigania w celu utrzymania porządku publicznego; wzywa państwa członkowskie do ochrony praw podstawowych przy przyjmowaniu środków ograniczających wolność wypowiedzi, zgromadzeń i zrzeszania się oraz przepisów dotyczących tej kwestii, a także do stworzenia atmosfery, w której krytyka jest elementem zdrowej debaty na temat wszelkich kwestii niepokojących społeczeństwo;

78. jest głęboko zaniepokojony atakami, nękaniami, przemocą i groźbami wobec dziennikarzy, obrońców praw człowieka i innych osób demaskujących zagraniczne ingerencje i kampanie dezinformacyjne; wzywa państwa członkowskie, by w kontekście coraz powszechniejszej dezinformacji, mistyfikacji i propagandy politycznej włączyły do swoich programów nauczania ukierunkowane, dostosowane do wieku zajęcia nastawione na rozwijanie krytycznego myślenia, umiejętności korzystania z mediów i umiejętności cyfrowych; apeluje o położenie większego nacisku na edukację obywatelską, ze szczególnym uwzględnieniem praw podstawowych, zasad demokracji i udziału w życiu publicznym;

79. zauważa, że kilka państw członkowskich spadło na dalsze pozycje w międzynarodowych rankingach wolności prasy; podkreśla niezastąpioną rolę mediów publicznych i zwraca uwagę, że zapewnienie i utrzymanie ich niezależności od wpływów politycznych ma zasadnicze znaczenie; zdecydowanie potępia zagrożenia wymierzone w wolność mediów, w tym nękanie dziennikarzy i sygnalistów oraz wymierzone w nich ataki, nierespektowanie zapisanej w prawie ochrony oraz zawłaszczanie mediów lub motywowane politycznie działania w sektorze mediów;

80. jest głęboko zaniepokojony dalszym pogarszaniem się sytuacji w zakresie wolności mediów na Węgrzech, w Polsce i w Słowenii oraz różnymi reformami wprowadzanymi przez rządzące koalicje, by ograniczyć różnorodność i uciszyć krytyczne głosy w mediach; jest ponadto zaniepokojony brakiem przejrzystego i jasnego zbioru zasad dotyczących zamieszczania reklam w mediach przez władze krajowe, regionalne i lokalne w niektórych państwach członkowskich; głęboko ubolewa z powodu pogorszenia się sytuacji ekonomicznej mediów podczas pandemii COVID-19 i uważa, że należy podjąć konkretne działania, by złagodzić wpływ pandemii na media;

81. wyraża zaniepokojenie tworzeniem organów kontrolowanych przez rząd, które zarządzają znaczną częścią mediów, oraz wykorzystywaniem mediów publicznych do realizacji partyjnych interesów; przypomina, że jeżeli media są w posiadaniu niewielkiej liczby podmiotów, zarówno rządowych, jak i prywatnych, stanowi to poważne zagrożenie dla różnorodności informacji i poglądów reprezentowanych w treściach medialnych; przypomina, że wolność wypowiedzi i informacji, w tym wolność wypowiedzi artystycznej, oraz wolność mediów mają podstawowe znaczenie dla demokracji i praworządności, a także wzywa państwa członkowskie do zagwarantowania niezależności ich organów ds. mediów; przypomina, że prawo do poszukiwania, otrzymywania i przekazywania informacji i idei ustnie, w formie pisemnej lub drukowanej, w formie artystycznej lub za pośrednictwem wszelkich innych środków przekazu jest elementem wolności wypowiedzi artystycznej;

82. wzywa Komisję, by dopilnowała prawidłowego wdrożenia dyrektywy o audiowizualnych usługach medialnych, zwłaszcza pod kątem niezależności organów regulacyjnych ds. mediów, przejrzystej struktury własnościowej mediów i umiejętności korzystania z mediów; wzywa Komisję, by wszczęła postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, gdy państwa członkowskie wdrażają te przepisy nieprawidłowo lub nie w pełni;

Czwartek, 15 września 2022 r.

83. zauważa, że niektóre środki przyjęte przez państwa członkowskie w reakcji na COVID-19 istotnie wpłynęły na prawo do prywatności i prawo do ochrony danych osobowych, że nie przeprowadzono pełnych konsultacji z organami ochrony danych, że konieczność i proporcjonalność tych środków nie zawsze były oczywiste oraz że w wielu przypadkach brakowało solidnej podstawy prawnej i nie dokonano odpowiedniej oceny; wzywa Komisję, Europejskiego Inspektora Ochrony Danych i Europejską Radę Ochrony Danych do bezzwłocznej oceny sytuacji;

84. wyraża głębokie zaniepokojenie niedostatecznym i nierównym egzekwowaniem ogólnego rozporządzenia o ochronie danych⁽²²⁾, w związku z czym istnieje ryzyko, że stanie się ono fikcją, która nie zapewnia obywatelom rzeczywistej ochrony; ubolewa, że Komisja zignorowała wezwanie Parlamentu do wszczęcia wobec Irlandii postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego w związku z nieodpowiednim wdrożeniem tego rozporządzenia;

85. jest zaniepokojony wewnętrznymi wytycznymi Komisji dotyczącymi zarządzania zapisami i materiałami archiwalnymi, które opierają się na błędnej interpretacji rozporządzenia (WE) nr 1049/2001 w sprawie dostępu do dokumentów⁽²³⁾, oraz wyłączeniem wiadomości tekstowych z zakresu stosowania przepisów dotyczących dostępu do dokumentów, co Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich nazwał „niewłaściwym administrowaniem”; ubolewa, że niektóre państwa członkowskie utrudniają obywatelom skuteczne korzystanie z prawa dostępu do dokumentów, niepotrzebnie opóźniając lub nawet unieważniając terminy składania wniosków o udzielenie dostępu do dokumentów; podkreśla, że doprowadziło to nie tylko do braku zaufania obywateli UE do władz, ale także do osłabienia pluralizmu mediów w UE;

Sytuacja i przypadki łamania praw podstawowych na zewnętrznych granicach UE

86. podkreśla, że zgodnie z prawem międzynarodowym i prawem UE ratowanie życia stanowi obowiązek prawny; zdecydowanie potępia postępowania karne wszczęte przez niektóre państwa członkowskie przeciwko organizacjom społeczeństwa obywatelskiego i osobom indywidualnym za udzielanie pomocy humanitarnej migrantom; wzywa państwa członkowskie do zagwarantowania, aby nie ścigano osób i organizacji społeczeństwa obywatelskiego pomagających migrantom z powodów humanitarnych;

87. potępia fakt, że w niektórych państwach członkowskich przyjęto przepisy, strategię polityczne i praktyki uniemożliwiające skuteczną ochronę praw człowieka uchodźców, osób ubiegających się o azyl i migrantów zarówno na lądzie, jak i na morzu; apeluje do Komisji i państw członkowskich, aby prawa człowieka migrantów, osób ubiegających się o azyl i uchodźców oraz zasada współodpowiedzialności stały się podstawą polityki w dziedzinie migracji i azylu;

88. zdecydowanie potępia przypadki zawracania migrantów, uchodźców i osób ubiegających się o azyl, naruszania ich praw podstawowych oraz stosowania wobec nich przemocy na zewnętrznych granicach UE, o czym donoszą takie instytucje jak Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji⁽²⁴⁾, a także kryminalizowanie pracowników i działaczy organizacji humanitarnych oraz przeznaczanie nieproporcjonalnie dużych kwot finansowania UE na budowę zamkniętych obiektów i uszczelnianie granic zewnętrznych; wzywa Komisję i państwa członkowskie do stworzenia prawdziwego systemu monitorowania praw podstawowych, w ramach którego będą badane wszelkie zarzuty zawracania migrantów i łamania ich praw podstawowych, oraz do zwiększenia przejrzystości środków podejmowanych na granicach zewnętrznych, do czego wezwała Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej⁽²⁵⁾; wzywa Komisję do wszczynania postępowań w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, gdy istnieją przesłanki wskazujące na przypadki zawracania i przemocy;

⁽²²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych (Dz.U. L 119 z 4.5.2016, s. 1).

⁽²³⁾ Rozporządzenie (WE) nr 1049/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 maja 2001 r. w sprawie publicznego dostępu do dokumentów Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji (Dz.U. L 145 z 31.5.2001, s. 43).

⁽²⁴⁾ Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji, „IOM wzywa do zaprzestania zawracania migrantów i stosowania przemocy wobec migrantów na granicach zewnętrznych UE”, 9 lutego 2021 r.

⁽²⁵⁾ Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej, *Sprawozdanie na temat praw podstawowych za 2021 r.*, kwiecień 2021 r.

Czwartek, 15 września 2022 r.

89. wyraża głębokie zaniepokojenie informacjami opublikowanymi na temat Europejskiej Agencji Straży Granicznej i Przybrzeżnej (Fronteksu) potwierdzającymi jej udział w zawracaniu migrantów i jej wiedzę o tym; wzywa Frontex do zastosowania art. 46 dotyczącego go rozporządzenia⁽²⁶⁾ i do zawieszenia wszystkich operacji w państwach członkowskich, w ramach których dochodzi do takich sytuacji, oraz do zapewnienia pełnej przejrzystości swoich działań operacyjnych i do wzięcia odpowiedzialności za nie; wzywa Komisję do przeprowadzenia dochodzenia i do podjęcia niezbędnych kroków, aby położyć kres tym praktykom we Frontexie;

90. wzywa państwa członkowskie do wprowadzenia właściwych procedur gwarantujących wysłuchanie osób przed zawróceniem ich do sąsiedniego państwa członkowskiego oraz formalne powiadomienie ich o podjętej decyzji; potępia fakt, że migranci i osoby ubiegające się o azyl zatrzymani po przekroczeniu wewnętrznej lub zewnętrznej granicy UE nie są systematycznie wysłuchiwanym przed zawróceniem ich do sąsiedniego państwa członkowskiego ani nie są o takim zawróceniu każdorazowo informowani; przypomina, że państwa członkowskie są zobowiązane do skutecznego zagwarantowania wszystkim osobom prawa do rzetelnego procesu sądowego i prawa do równości wobec prawa;

91. wyraża głębokie zaniepokojenie faktem, że małoletni bez opieki przekraczają zewnętrzne granice UE, w szczególności jej wschodnie i południowe granice, i wzywa państwa członkowskie do zwrócenia szczególnej uwagi na sytuację małoletnich bez opieki na tych przejściach granicznych;

92. jest zaniepokojony coraz częstszym stosowaniem na granicach technologii, przy czym niektóre z nich mogą być niezwykle inwazyjne; wzywa Komisję i państwa członkowskie do ustanowienia niezależnych mechanizmów monitorowania granic, które powinny obejmować również monitorowanie działań związanych z ochroną granic, oraz do zapewnienia przestrzegania praw podstawowych;

Przestępstwa z nienawiści i nawoływanie do nienawiści

93. jest zaniepokojony nasileniem się w państwach członkowskich nawoływania do nienawiści i kampanii oszczerstw, których często dopuszczają się wysocy rangą urzędnicy publiczni lub czołowi politycy i które wymierzone są w szczególności w media, organizacje pozarządowe i niektóre grupy społeczne lub mniejszości, takie jak osoby LGBTIQ; podkreśla niezaprzeczalny wpływ takich zachowań na przestrzeń obywatelską, co rodzi atmosferę braku bezpieczeństwa, w której muszą funkcjonować społeczeństwo obywatelskie i obrońcy praw człowieka; jest zaniepokojony licznymi przykładami ataków na biura i pracowników organizacji LGBTIQ w kilku państwach członkowskich w samym tylko 2021 r.;

94. potępia wszelkie rodzaje przestępstw z nienawiści, mowy nienawiści i oskarżeń pozbawionych podstaw lub sformułowanych w złej wierze, zarówno w internecie, jak i poza nim, motywowanych dyskryminacją z jakichkolwiek względów, takich jak płeć, rasa, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, religia lub przekonania, poglądy polityczne lub wszelkie inne poglądy, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie, niepełnosprawność, wiek lub orientacja seksualna; wyraża zaniepokojenie przestępstwami z nienawiści i przestępstwami związanymi z zachęcaniem do dyskryminacji lub przemocy, które popełniano w trakcie pandemii COVID-19, co doprowadziło do stygmatyzacji niektórych szczególnie narażonych osób; przypomina, że rasizm i ksenofobia to przestępstwa, a nie opinie;

95. z zadowoleniem przyjmuje wniosek Komisji dotyczący decyzji Rady w sprawie rozszerzenia wykazu przestępstw UE o „nawoływanie do nienawiści i przestępstwa z nienawiści” oraz wzywa Radę, by z zaangażowaniem dążyła do jednomyślnego przyjęcia tego wniosku; przypomina o potrzebie współpracy Komisji i państw członkowskich z przedsiębiorstwami internetowymi, by zapewnić odpowiednie zabezpieczenia i odpowiednio wdrożyć Kodeks postępowania w zakresie zwalczania nielegalnego nawoływania do nienawiści w internecie;

Ochrona środowiska

96. wskazuje na art. 37 Karty, zgodnie z którym środki służące zagwarantowaniu wysokiego poziomu ochrony środowiska i poprawie jego jakości muszą być zintegrowane z politykami Unii;

⁽²⁶⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1896 z dnia 13 listopada 2019 r. w sprawie Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej (Dz.U. L 295 z 14.11.2019, s. 1).

Czwartek, 15 września 2022 r.

97. wzywa Komisję do niezwłocznego przyjęcia odnośnych inicjatyw legislacyjnych oraz do zakończenia procedur przyjmowania dalszych planowanych aktów prawnych zgodnie z pierwotnym harmonogramem; podkreśla, że w procesie podejmowania decyzji co do wszystkich strategii politycznych i inicjatyw trzeba pilnie uwzględnić istotne kwestie środowiskowe; uważa, że zrównoważony rozwój musi stanowić nadrzędną zasadę wszystkich polityk makroekonomicznych, aby zapewnić sprawiedliwe przejście na gospodarkę zrównoważoną środowiskowo przy jednoczesnej ochronie i tworzeniu trwałego zatrudnienia, aby stawić czoła jednemu z najpoważniejszych zagrożeń, z którymi kiedykolwiek borykała się ludzkość;

98. wzywa do ogólnounijnego wdrożenia konwencji z Aarhus, która łączy prawa środowiskowe z prawami człowieka; podkreśla, że szkody w środowisku oraz nieprzekazywanie przez niektóre organy publicznej informacji na temat istotnego ryzyka środowiskowego, na jakie narażeni są ludzie, mogą mieć poważne konsekwencje dla ich zdrowia; wzywa do ochrony działających w tych obszarach dziennikarzy, działaczy, organizacji pozarządowych, obrońców praw, sygnalistów i podmiotów pełniących rolę strażników interesu publicznego;

o

o o

99. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji oraz rządów i parlamentom państw członkowskich.
